

Jesenice, 13. marca 1970.

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarka« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Izvršitev proizvodnje v februarju

Skupna proizvodnja je bila v februarju za 10 tisoč ton nižja od predvidene. Glavni delež v tem deficitu imajo plavž, bluming, valjarna žice in linija rezanja, delno pa tudi obe jeklarni. Proizvodnja na plavžu je bila ustavljena za 8 dni, zaradi neizdobe koks iz Lukavca, SM jeklar na pa je 9 dni obratovala samo s 3 peči. Izgubljena proizvodnja v osnovnih metalurških obratih je močno vplivala na vse nadaljne obrate. Delež hladnega vložka na blumingu je bil v januarju 21 % blokov, 30 % toplih in 50 % vročih, za februar pa je slika naslednja: 12,8 % hladnih, 35,2 odst. toplih in 50 % vročih. Iz tega sledi, da so na blumingu izkoristili več toplega vložka in obdržali ravnotežje nasproti drugim obratom.

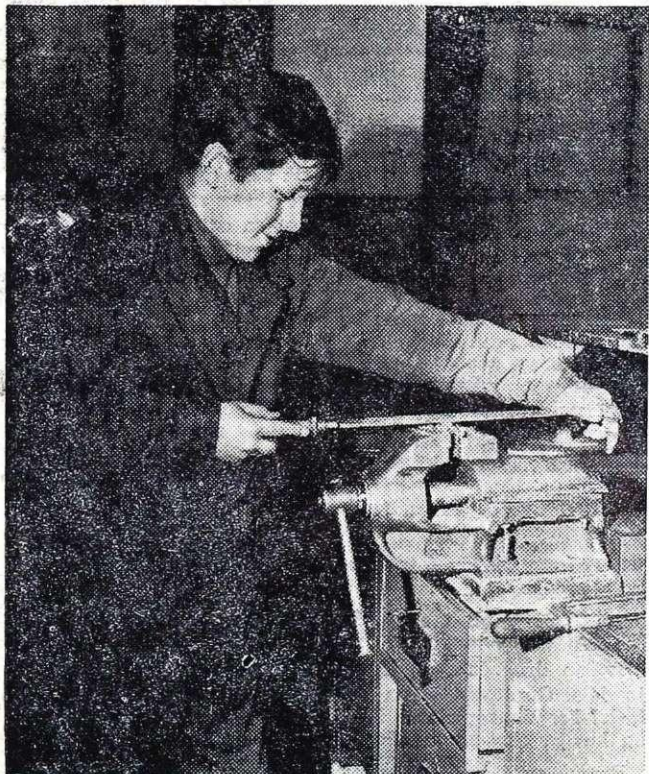
TALILNICE: ob ustavitvi ene SM peči so na elektropечи vključili BBC peč, kjer smo uspeli odliti precej šarž visokolegiranih jekel, med drugim tudi ventilkah. Zaradi znižanega deleža grodlja pa v obeh jeklarnah nismo mogli držati že tako okrnjenega asortimenta. Elektro jeklar na je v 2 mesecih zaostala 2.347 ton za proizvodnim planom, zato ima malo možnosti, da ga do konca leta nadoknadi in izpolni. SM jeklar-

na zaostaja manj, ker tudi plan zanj ni pretirano visok. Ni pa še zmeraj v dovoljni meri preskrbljena s starim železom in grodljem, ker je situacija na tržišču takšna, da teh dveh surovin primanjkuje.

VALJARNA BELA: Valjar na travov ni mogla izkoristiti v dovoljni meri potisne peči (ki jo kampanjsko vključujemo v obratovanje) zaradi pogostih okvar, tako da je ostalo precej uporabljivega vložka v polfabrikatu. Količina brušenega materiala že več mesecev ni problem, ker je proizvodnja brusilnih strojev čez 2.200 ton. Od tega s 1.400 tonami polfabrikata držimo patentirnico v polni zmogljivosti, ostanek pa nam je na razpolago za brušenje slabov in polfabrikata za potrebe težke proge.

Valjarna žice je ob proizvodnji 5.655 ton imela 188 ur zastojev zaradi remontov ogrevne peči, zato nam je zmanjkalo 2.000 ton žice za prodajo. Rezultati po remontu so dobri, čakamo lahko samo še na glavni remont (zamenjava hidravlike), od katerega pričakujemo, da se bo situacija popolnoma unesla.

(nadalj. na 6. str.)

Kam po končani osnovni šoli? Šole na Železarskem izobraževalnem centru usposablja 13 poklicev — odločite

Razgovor uredništva z glavnim direktorjem Železarne mag. inž. Petrom Kuncem

Zaradi naraščanja cen surovin ustavljati nekatere proizvode

Uredništvo Železarka je o nekaterih najbolj perečih vprašanjih, ki zanimajo naše sodelavce in ki včasih zaradi nepoznavanja ali laičnih razlag dobijo drugačen prizvok kot v resnici izgledajo, prosilo glavnega direktorja Železarne mag. inž. Petra KUNCA za kratek razgovor.

VPRAŠANJE: Pred kratkim je Železarna sklenila z Združenim železniškim transportnim podjetjem desetletno pogodbo, o medsebojnem poslovnem sodelovanju. Zanimajo nas motivi in seveda prednosti takega dolgoročnega dogovarjanja?

ODGOVOR: V pogodbi, ki je bila podpisana z ZZTP, smo upoštevali nove prevozne tarife in maksimalne olajšave za Železarno, kot koristnika v masovnem transportu. Pri tem smo skušali kar najbolj zaščititi svoje koristi, kakor tudi razumeti koristi in težnje ZZTP Ljubljana. Ob tem mislim na prevoze naših gotovih proizvodov, ki so dokaj zanimivi tudi za avtoprevoznike, ki s prevozi zmanjšujejo koristne obstoječih zmogljivosti železnice. Za primer navajam, da se na tri polne vagone, ki pripeljejo v Železarno surovine, odpelje samo en poln. To razmerje je potrebno prav gotovo popraviti v korist železnice in zato bomo tudi v svojo poslovno korist sklenili z železnico dodatni aranžmana.

Kljub vsemu pa bomo po novi pogodbi plačali železnici za opravljene storitve, skoraj 300 milijonov S dinarjev višji znesek. Ta znesek pa bi bil še bistveno višji, v kolikor ne bi dosegli z železnico določen popust in jamstvo, da bo večina vagonov za prevoz naših surovin 20 tonskih. S podpisom pogodbe pa smo odstranili tudi stalne dvome o naši dobri volji za medsebojno poslovno sodelovanje in delno omilili napetost glede našega plačevanja železnici.

VPRAŠANJE: Nelikvidnost je ena od velikih anahronizmov v našem gospodarstvu nasploh, vsestransko pa jo občutimo tudi v podjetju. Kako daleč smo prišli v prizadevanjih za odstranitev nelikvidnosti v Železarni oziroma kakšen napredek smo dosegli na tem področju?

ODGOVOR: Po sprejetju paketa ukrepov za odstranitev nelikvidnosti v Jugoslaviji, so slovenski gospodarstveniki, ki so sicer te ukrepe pozdravili, zahtevali postopnost pri uvajanju teh ukrepov. To pa predvsem zato,

da bi se vsaj velike gospodarske organizacije lahko prilagodile novim pogojem. Ob tem pa so prišle na površje razne težnje in želje tistih, ki lahko veliko več vplivajo na obtok denarja, kakor pa posamezne tovarne, zlasti večje, ki pred stavljajo bazično industrijo.

Že sam pregled števila zaposlenih in blokiranih zneskov pokaže, da so prizadete predvsem velike gospodarske organizacije z nad 1.000 zaposlenimi. Naj navedem samo nekaj podatkov, ki to trditve potrjujejo. Pregled pokaže, da je bilo 31. 12. 1969 blokiranih v Sloveniji 183 gospodarskih organizacij z blokiranim zneskom 36 milijard 292 milijonov, 15. februarja letos pa le še 68, z blokirano vsoto 18 milijard 298 milijonov dinarjev. Pri tem so bile v januarju slovenske železarne udeležene s 56 % na skupnem znesku, 15. II. pa se je udeležba železarn povečala celo na 81 %, kljub temu, da

se je blokada znižala od prvotnih 18 milijard 197 milijonov na 14 milijard 768 milijonov dinarjev. Število zaposlenih v teh gospodarskih organizacijah je bilo v začetku januarja 21 %, medtem, ko jih je bilo 15. februarja le še 6,3 % v odnosu na vse zaposlene v slovenskem gospodarstvu. Navidezno je rezultat v februarju za slovensko gospodarstvo ugoden, za našo železarno pa še vedno neugoden. Blokada nasploh so od 15. februarja, ki so dosegle najnižjo stopnjo, iz dneva v dan v porastu in so v začetku marca ponovno presegle 20 milijard dinarjev. Ob tem splošnem porastu pa blokada v naši železarni pada in je trenutna blokada izpod 14 milijard dinarjev.

Slovenske železarne so s posebno akcijo uspele pri kupcih doseči zavidljive uspehe v pogledu razmerja dolžnih zneskov med kupci in dobavitelji. Kljub temu pa imamo pri kupcih 33,9 milijard dinarjev, od tega v SRS 13,8 milijard dinarjev, dobaviteljem pa smo dolžni 21,8 milijard, od tega v SRS

(nadalj. na 2. str.)

Žerjavi na zatožni klopi

Slabo je ceniti človeka samo po njegovih slabih delih, dvakrat slabo pa je, če mu te slabosti iz nevednosti naprtili. V zadnjem času se v Železarni vedno bolj kritizira delo vzdrževalcev v zvezi z obratovanjem nekaterih žerjavov. Ta ocena se pšplošuje na celotno delo vzdrževalcev. Taka enostranska ocena je v prvi vrsti krivična, predvsem pa škodljiva, kajti dobra volja vzdrževalcev, da rešujejo obratovanje že od rojstva problematičnih proizvodnih naprav, več kot upada.

Oglejmo si te žerjave:

- polportalni žerjav 5 ton
- Sava, trije pristaniški žerjavi, 16-tonski žerjav hala 3
- Bela, 20-tonski žerjav hala 3
- Bela, portalni žerjav 5 ton — hala 3 — Bela.

Vsi navedeni žerjavi imajo zanimivo, nekatere skupne značilnosti:

- obratujejo na mestu, kjer so manj kot pet let,
- obratovanje je problematično že od začetka postavitve,
- noben žerjav ni bil individualno tehnično prevzet v obratovanje,
- vsi žerjavi imajo konstruktivne napake ali ne ustrezajo tehnološkim zahtevam dela.

Pojdimo po vrsti!

1. Polportalni pettonski žerjav Sava

— Dvakrat počena nosilna noga, dvakrat velika okvara na členkasti nogi, sinhroniziranega pogona mostu ni mogoče trajno doseči.

— Strokovnjaki Litostroja, ki je proizvajalec tega žerjava, predlagajo rekonstrukcijo v vrednosti 180.000,00 N din.

2. Trije pristaniški žerjavi

Ob vsej slovenski obali smo iskali tak pristaniški žerjav. Prišli smo na Hrvaško v pristanišče Bakar. Tam imajo enega, pa še ta ima bistveno drugačen pogon za vrtenje.

METALNA je izdelala tri take žerjave. Vsi trije so na Jesenicah. Predlagajo rekonstrukcijo v vrednosti 360.000,00 N din. Žerjavni oddelek je v januarju letos naročil nove pogone v vrednosti 280.000,00

(nadalj. na 2. str.)

Zaradi naraščanja cen surovin bo potrebno...

Naslednja naloga:

Izpopolnjevanje in izvrševanje načel kadrovske politike

Ob koncu februarja je delavski svet na redni seji sprejel poročilo kadrovske službe o kadrovski dejavnosti v Železarni s nekaterimi načeli in zaključki, ki pomenijo kakovostni premik v oblikovanju kadrovske in socialne politike v podjetju. Čeprav omenjeno gradivo še ne vsebuje vseh principov kadrovske politike, pa je vendarle zajelo najpomembnejše, ki pa prav gotovo zahtevajo še nadaljnjih in podrobnejših obdelav ter razširitev. Gradivo dovolj jasno razčlenjuje cilje in namene kadrovske politike, v vseh pogledih pa ni dovolj jasno določena pot, način in sredstva, s katerimi se bodo dosegli cilji kadrovske politike. Kajti čim govorimo o kadrovski politiki, potem moramo vedeti, da to pomeni zavestno in sistematično izvajanje ukrepov, navodil, predpisov in postopkov, ki zadevajo ljudi oziroma človeške odnose v podjetju pri izvrševanju ciljev podjetja oziroma pri izvrševanju zaupanih nalog. Z drugimi besedami, čim govorimo o kadrovski politiki v podjetju, to pomeni, da morajo biti vsi ukrepi, navodila, sklepi in predpisi, ki se sprejemajo in izvajajo, če se tičejo ljudi in njihovih delovnih pogojev, zavestno preiščeni in usklajeni s kadrovsko politiko podjetja in povezani v enoten sistem. To je v Železarni še kako pomembno z ozirom na to, da se mnoga kadrovska vprašanja rešujejo in oblikujejo odnosi na nivoju delovnih enot. To pa zahteva jasno določeno pot, način in sredstva za doseganje ciljev kadrovske politike, da se čimbolj izključijo osebnostni, subjektivni, lažni in drugi dejavniki.

Pri sprejemanju ukrepov, navodil, predpisov, načrtov in postopkov, kar pomeni skupek kadrovske politike, je izredno pomembno, da so izdelana tudi načela kadrovske politike. Nekaj teh je v omenjenem gradivu obdelanih, nekaj pa jih bo potrebno še dopolniti, na kar je opozorila tudi razprava na seji delavskega sveta Železarne. Naj omenim le nekatera, čeprav morda niso najbolj značilna za Železarno, niti niso vsa: načelo pravičnega izbora (pravi človek na pravo delovno mesto); načelo primernega uveljavljanja v delo; načelo osebnosti (človek kot subjekt); načelo zadovoljstva; načelo pravičnosti; načela varnosti (varstva pri delu); načela pripadnosti h kolektivu; načelo odgovornosti, načelo demokracije (enakopravno sodelovanje v samoupravljanju); načelo sodelovanja; načela nagrajevanja po delu; načelo napredovanja; načelo razvijanja družbene aktivnosti (šport, kultura oz. rekreacija, izleti idr.) itd.

Izdelana načela so sestavni del kadrovske politike in omogočajo, da se pri vsakem nameravanem ukrepu, predpisu, navodilu, sklepu ali postopku vprašamo: ali ustreza sprejetim načelom, oziroma katero načelo se nanaša na konkretno situacijo in kako.

Čeprav mora biti kadrovska politika v podjetju dolgoročna in čimbolj stabilna, mora biti vsekakor tudi dovolj dinamična, da se lahko dopolnjuje, prilagaja ali celo spremeni, če narekujejo to interesi podjetja oz. kolektiva ali širše družbene skupnosti. Kajti oblikovanje kadrovske politike ni enkratno delo, to je stalen proces, ker jo je treba stalno razvijati in izpopolnjevati glede na nove potrebe in razmere. Vsekakor sodi v okvir kadrovske politike tudi vprašanje življenjskega standarda zaposlenih, njihova materialna in socialna vprašanja, koriščenje prostega časa in dr. S krepljivo rentabilnostjo podjetja, z večanjem presežka dohodka, z razširjanjem prostega časa, bo potrebno tudi za ta vprašanja izdelati načela in jih vgrajevati v kadrovsko politiko Železarne.

Dokument o nadaljnji kadrovski dejavnosti v Železarni je velik kakovostni premik pri oblikovanju kadrovske in socialne politike v podjetju, ki ga bo pa potrebno stalno izpopolnjevati in vsebinsko bogatiti. Kakovostno osnovo za to imamo, ki dovolj strokovno in principiarno nakazuje nekatera načela kadrovske politike. Potrebno bo le zavestno prizadevanje za uresničitev teh načel in nadaljnjo izpopolnjevanje.

(nadalj. s 1. strani)

12,9 milijard dinarjev. Skupna blokada znaša 5, marca 13,9 milijard dinarjev. Razlika med kupci in dobavitelji znaša približno toliko, kot smo blokirani v naših žiro računih. Torej, če bi kupci poravnali svoje obveznosti do slovenskih železarn, bi bila naša blokada že realizirana. Z vsakomesečno akcijo znižujemo blokado približno za 2,5 milijard dinarjev in tako računamo, da bi ob konstrukciji, ki je bila predložena bankam, v celoti deblokirali naš žiro račun do 1. julija letos.

Pri tem pa seveda računamo na veliko angažiranost bank, ki so v obdobju od 1. januarja do konca februarja bolj skrbne za deblokado manjših podjetij in naših kupcev. Le-ti bodo po obveznem odvajanju v rezervne sklade pokrivali dolgove do železarn. Od rednega plačevanja naših kupcev, ki bodo po potrebi morali najemati tudi kredite pri svojih bankah, je odvisna odstranitev naše nelikvidnosti.

VPRAŠANJE: V kolektivu je tudi stalno prisotno vprašanje vložnih surovin za plavža oziroma jeklarino in stalna bojazen o ukinjanju ali omejevanju določene proizvodnje.

ODGOVOR: Cene vložnim surovinam so v dnevnem porastu. Tako so npr. zadnje cene za belo surovo železo že dosegle nivo 83 dolarjev za tono, staro železo pa 70 dolarjev za tono. Kakovost koksja je naprimer zelo neprimerna, kar vse pravzaprav ogroža našo normalno proizvodnjo. Dogovori in sestanki, ki bodo v prihodnjih dneh, upam, da bodo za nas uspešni in, da bomo iz jugoslovanskega trga dobili vsaj vsi dosedanja potrošniki zadostne količine koksja. Vprašanje pa je naprimer oskrbovanje obeh novih plavžev v železarni Smederevo v tretjem in četrtem kvartalu.

Visoke cene našega vložnega materiala in pomanjkanje obratnih sredstev, ki se bodo z novo serijo ukrepov pokazali še v veliko bolj ostri obliki, zahtevajo, da postopno ustavljamo določeno proizvodnjo, ki je na repu nerentabilnosti, ali bolje rečeno jo proizvajamo z izgubo. S postopnostjo pa kupcem želimo zagotoviti ustrezen in mogoč rok za preorientacijo.

V nobenem primeru se ne bomo mogli izogniti splošnemu pomanjkanju metalurških surovin, ki bodo povzročile izpad določene proizvodnje. V tej smeri smo potrebne stike z našimi kupci že ustvarili in jim poslali tudi ustrezne okrožnice. V kolikor bo še nadaljnja težnja po naraščanju cen vložnega materiala, taka kot kažejo trenutne cene in gibanja, potem bomo morali veliko hitreje ustavljati določeno proizvodnjo, kot imamo to v načrtu.

Stvari sicer nočem dramatizirati, vendar je bolje, da resnici pogledamo v oči takšni kakršna je.

VPRAŠANJE: Nekateri pripombe je bilo slišati na račun premajhne dinamčnosti pri nabavi starega železa, oziroma odklanjanje nabave tega pri nekaterih firmah. Prosimo, da za bralce razložite izvor teh govoric?

ODGOVOR: Nekateri firme so v trenutku, ko je nastopila kriza pri oskrbovanju s surovinami, poskušale ustvarjati posebne aranžmaje po katerih naj bi Železarni oskrbele staro železo. Tako nabavljeno staro železo je še vedno cenejše kot uvoženo, vendar pa ti ponudniki ne črpajo svojih količin iz dodatnih virov, temveč prevzemajo staro železo od naših stalnih dobaviteljev in si raz-

liko v ceni z dobavitelji delijo. Tako je naprimer samo pri ponujenih 5.000 tonah starega železa razlika 16 dinarjev pri kilogramu, kar znese 80 milijonov starih dinarjev, ki naj bi jih nekdo zaslužil zato ker je izkoristil trenutno konjunkturo. Mi nimamo nobenega namena ustvarjati potrošniško mrzlico na trgu s starim železom s takimi aranžmaji. S takim načinom se namreč niti za tono ne poveča konzumacija starega železa pri specializiranih podjetjih kot je DINOS in nekateri drugi zbiralci starega železa. Zato so govorice o nedinamičnosti pri nabavi starega železa in o premajhni pripravljenosti Železarne za komercialne posle, bolj one mogla jeza tistih, ki jim poskus hitrega pridobivanja in ustvarjanja dohodka ni uspel.

Žerjavi na zatožni klopi

(nadalj. s 1. strani)

N din. Naročilo je zaradi prevelike vsote zaenkrat zadržano.

3. 16-tonski in 20-tonski žerjav hala 3 — Bela

— Žerjav je konstruktivnega razreda, ki velja za montažne žerjave. Kupljen je bil kot 32-tonski žerjav. Zaradi premajhne hitrosti je predelan leta 1968 na 16 ton nosilnosti in podvojeno hitrost.

— Žerjavna kabina je brez klimatske naprave, kar je še en dokaz, da ni bil nabavljen za to delo. Na tem žerjavu je brez klimatske naprave poleti nemogoče delati. Klimatske naprave na obstoječo konstrukcijo kabine ni vedno mogoče uspešno vgraditi.

Vzdrževanje ne more obljubljeni nove kabine s klimatsko napravo, ker zato nima denarja.

Ena od glavnih konstruktivnih napak tega in 20-tonskega žerjava je neustrezna vitkost glede na razpetino, veliko hitrost mostu in dolge transportne poti. Ta napaka se odraža na nenormalno hitrih obratih tekalnih koles in pogostnem iztirjanju.

Novi 16-tonski žerjav z magnetno traverso, ki bo postavljen v drugi polovici tega leta, navedenih slabosti nima.

4. Portalni žerjav 6 ton hala 3 — Bela

Ta žerjav je bil leta 1957/58 postavljen v valjarni 2400 za bistveno drugačno tehnologijo dela. Obratoval je na polovici krajši progi in je imel na kavlju obešene klešče.

Brame so flemali v poševnem položaju naslonjene na posebno klop.

S tem žerjavom se je v valjarni 2400 šele uvedeno flemanje mehaniziralo. Od leta 1963 žerjav ni več obratoval in je bil leta 1967 prestavljen na Belo. Obremenitev v 24 urah je po tonaži že sedaj štirikrat večja. Na kavlju je obešen magnet teže 1200 kp in je koristna nosilnost zmanjšana za 25% pri 5-tonskem mačku in za 40% pri 3-tonskem mačku.

Več od tega žerjava pričakovati bi bilo varljivo. Zanimivo bi bilo videti, kakšen žerjav je bil v tehnološkem projektu čistilnice na Beli predviden, za ta del transporta, ki ga improvizirano opravimo s tem žerjavom.

Ob naštevanju teh tehničnih pomanjkljivosti predpostavljam, da žerjavovodje v poprečju niso slabši od žerjavovodij na preostalih dvestotih žerjavih in da vzdrževalci ne skrbje za te žerjave manj kot za ostale. Tu ni nobenega logičnega razloga, da bi se ravno s temi žerjavi delalo slabše kot z ostalimi.

Nasprotno pa lahko ugotovimo, da obratovodje ravno za te žerjave, ki so v tehnološkem postopku ključni in nimajo rezerve, največkrat osebno intervenirajo za hitro popravilo in da je reakcija vzdrževalcev v okviru tehničnih možnosti pozitivna.

Boljšega stanja za te žerjave vzdrževalci objektivno ne moremo obljubljeni. Takega zagotovila tudi ne bi mogli dati svet DE.

Mislím, da nas je na teh nekaj primerih, ki pa žal niso edini, udarilo tisto staro angleško načelo: Nismo tako bogati, da bi kupovali poceni.

inž. Miroslav Noč

Pomankljivosti – velike in majhne

Marsikaj se očita delavcem vzdrževanja, tako operativcem kot tudi organizatorjem in vodjem dela. Primerjanje z nekim idealnim stanjem lahko mirne duše in vesti priznam, da večina očitkov drži, če pri takem priznanju ne upoštevam vseh okoliščin, ki lahko marsikaj objektivizirajo in veliko napak opravičijo.

Pa si za ta namen stvari malo poenostavimo in si vzroke za zastoje žerjavov porazdelimo pol na pol, čeprav nam samo čas za mazanje vzame 50 % razpoložljivih ur.

Produksijski žerjavi, ki so neposredno vključeni v proizvodnjo v Železarni, imajo nekaj čez 100.000 toeretično razpoložljivih obratovalnih ur mesečno. Po dosedanjih izkušnjah je ugotovljeno na žerjavih skupno na mesec okrog 1,5 % zastojev, to je 1.500 ur. Koliko teh ur res direktno vpliva na zmanjšanje proizvodnje in kakšna je škoda, je težko ugotoviti. Vsekakor škoda res ni majhna – pri nas gredo številke hitro v milijone.

Bolj zanimiva pa je naslednja primerjava oz. iskanje odgovora na vprašanje: ali bolj vplivajo na manjšo učinkovitost žerjavov tehnični zastoji, ali je odločilnejši vpliv organizacije notranjega transporta z žerjavi in vse, kar je s tem v zvezi (postavitve in oddaljenost proizvodnih agregatov, pravilne zapenjalne naprave, optimalne poti, sistem sortiranja in zlaganja polfabrikatov)?

Vzemimo, da so žerjavi v razpoložljivem obratovalnem času zaposleni poprečno 60 %, kar tudi dokazujejo rezultati v zadnjih dveh letih opravljenih snemanj, o čemer so zainteresirani tudi informirani in o čemer obstaja tudi dokumentacija za najbolj obremenjene žerjave. Izvršimo grobi izračun:

Poprečna nosilnost žerjavov v ZJ je:

$$\frac{Q}{N} = 2000 \text{ Mp}; 200 = 10 \text{ MP}$$

Q = vsota nosilnosti glavnih žerjavov

N = število produkcijskih žerjavov

Poprečna obratovalna grupa po JUS M.DI.020 pri nas je (vzemimo manjše številke) 2,5.

Zato vzamem:

30 delovnih ciklusov na uro

3 delovni gibi

= 10 operacij dviganja na uro

q_r (relativno breme) = 50 %

S pomočjo teh podatkov lahko izračunamo skupno težo bremena v enem mesecu, ki jih z žerjavi v Železarni prenesemo.

$$Q_r = Q_p \times q_r \times 10 \text{ op./uro} \times 60.000 \text{ ur} = 10 \text{ Mp} \times 0,50 \times 60.000 \times 10 = 3.000.000 \text{ t}$$

Precej presenetljiv rezultat! Mogoča sta dva zaključka:

Ali žerjavi še toliko niso obremenjeni kot mislimo, če ta rezultat ni res oz. je prevelik in z njim le nepravilno gospodarimo, da so kritični in zato ne najdemo dovolj časa za vzdrževanje?

Kaj je v naši organizaciji narobe, da stokrat na mesec prenesemo z žerjavi težo naše enomesečne blagovne proizvodnje, preden jo odpravimo. Ostale transportne naprave sploh ne štejem. Verjetno žerjave preveč uporabljamo, če je to res in smo bolj kot je potrebno v toku proizvodnje od njih odvisni.

Meni osebno je to potrdilo, da večkrat v proizvodnji pretiravajo s tem, da žerjavi niso na razpolago za daljša in s tem boljša popravila ter za toliko opevane preventivne preglede.

Iz tega je razviden enostaven zaključek, namreč če rezultat (100 ×) zmanjšamo na 90 × ali za 10 % in ne pozabimo, da smo pri izračunu predpostavili minimalne vrednosti, prihranimo 10.000 obratovalnih ur. Zaključim, da je pravilna organiziranost notranjega transporta z žerjavi

$$\frac{10.000}{1.500} = 6,5 \times \text{ oziroma realno}$$

$$\frac{6.000}{1.500} = 4 \times \text{ vplivnejša in važ.}$$

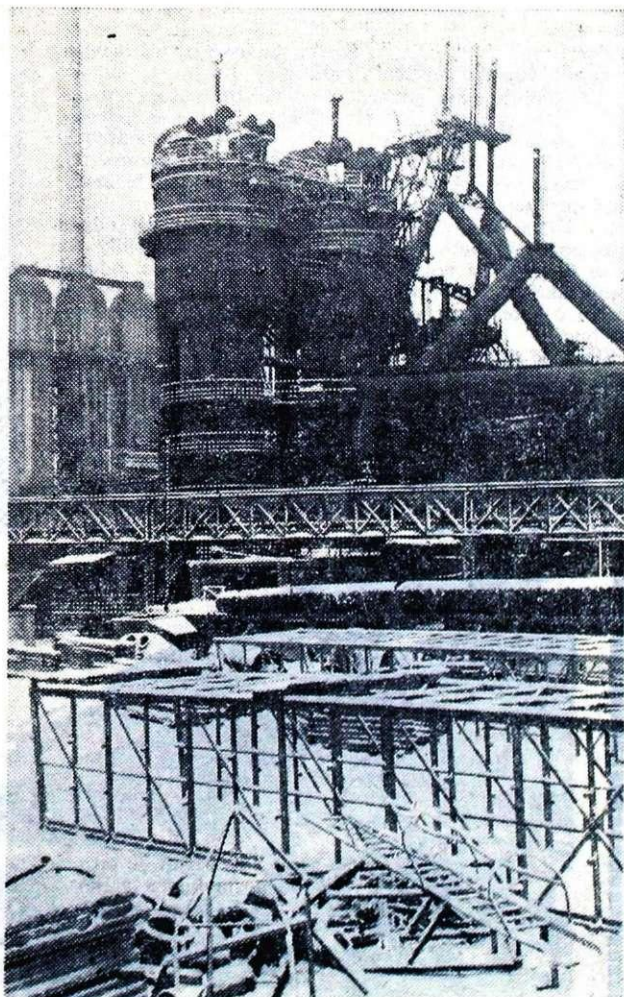
nejša od vpliva tehničnih zastojev.

Vem, da se tem predpostavkam da marsikaj očitati. Lahko se izvede kontrolni izračun v tem smislu po posameznih obratih, vendar pridemo na koncu do rezultatov, ki samo bolj točno kažejo neko težnjo oziroma stanje, ki ga verjetno lahko zasučemo vsem v prid.

Lahko se bo kdo vprašal, kje so tiste preobremenitve, ki jih vzdrževalci stalno omejujejo. Sam vedno trdim, da žerjav na upogib (breme) marsikaj prenese in vedno pri preobremenitvah mislim poslovna vlečenja in reverziranja ter slabe proge. To je pa težko prikazati in tudi ni točno evidentirano.

Včasih je poprečnost hudo varljiva, ker ne pove ekstremnih vrednosti. Zelo kritični in problematični so le nekateri žerjavi, vendar ali ni v tistem 100 × toliko rezerve, da bi lahko z organizacijskimi prijemi zgornje in spodnje ekstreme izravnali. In na kraju krajev, če kaj poznam notranji transport, so velikokrat talni ali podtalni transporterji veliko boljše rešitev od prevelikega vezanja na žerjave.

Janez Faletič

Na plavžih, kljub pomanjkanju vložnega materiala, dobro delajo

Železarna Jesenice

Vsem ženam
čestitamo ob 8. marcu

Ženski aktiv TEHNOMETAL
Skopje

Personalne vesti za mesec februar 1970

58 SPREJETIH IN 64 OBRACUNANIH DELAVCEV

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Božidar BRCAR, roj. 1913, strojno vzdrževanje – 24 let v ZJ, Janez JENKO, 1911, varnostna služba – 32 let v ZJ, Pavel KELIH, 1914, profilna valjarna – 40 let v ZJ, Alojz MRAK, 1913, elektroodni odd. – 20 let v ZJ, Nikola PETKOVIC, 1913, martinarna – 24 let v ZJ, Jože POTOČNIK, 1909, gradbeno vzdrževanje – 31 let v ZJ, Jakob PRIMOŽIČ, 1913, profilna valjarna – 30 let v ZJ, Mihael RABIČ, 1914, jeklovlek – 24 let v ZJ, Milan ŽBOGAR, 1913, varnostna služba – 30 let v ZJ, Janez BRULC, 1911, SEP – 33 let v ZJ, Jože SVETINA, 1910, SEP – 40 let v ZJ, Bernard SVETIN, 1912, plavž – 40 let v ZJ in Janko VERDNIK, 1910, garaža – 39 let v ZJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI: Jože ČEBASEK, roj. 1915, požarno-varnostna služba – 32 let v ZJ, Rozalija DROBIČ, 1919, elektroodni odd. – 22 let v ZJ, Franc RAZINGER, 1915 – strojne del. – 27 let in pol v ZJ in Jože TORKAR, 1914, plavž – 32 let v ZJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI: Peter ZGAGA, roj. 1916, livarna – 23 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje.

IZKLJUČENI: Džemal Ajdinović, roj. 1946, transport, Milan Bojanič, 1947, profilna valjarna, Safet Cimiratič, 1949, plavž, Rade Ceranič, 1940, profilna valjarna, Kadir Dizdarič, 1947, elektro jeklarna, Andjelko Džurič, 1948, plavž, Mujaga Fatkić, 1943, martinarna, Živko Gnjatović, 1951, hladna valjarna, Milan Hrkalo, 1943, šamotarna, Drago Jelovčan, 1932, martinarna, Luka Jukič, 1939, plavž, Derviš Keškić, 1942, transport, Danko Kranjc, 1946, strojno vzdrževanje, Jusuf Krupić, 1947, transport, Rudolf Kovačič, 1949, transport, Alojz Melch, 1944, plavž, Milivoj Milojevič, 1944, martinarna, Janez Močnik, 1952, jeklovlek, Avguštin Najžar, 1938, elektro jeklarna, Redžo Omerović, 1944, profilna valjarna, Hasan Oraščanin, 1948, profilna valjarna, Ibrahim Oraščanin, 1940, profilna valjarna, Jože Skušek, 1933, plavž, Dušan Stefe, 1948, elektro jeklarna, Mile Uremović, 1939, martinarna in Djurad Vujanović, 1945, martinarna.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI JESENICE

SOBOTA, 14. marca:		telefon	
		v pisarni	doma
Anton GROSELJ, valjarna žice		852	970/17
NEDELJA, 15. marca:			
Jože KOŠIR, transport	451	80/022	
PONEDELJEK, 16. marca:			držav.
inž. Milan MAROLT, UOS	801	800	
TOREK, 17. marca:			
Bogomil HOMOVEC, tehnični direktor	301	766	
SREDA, 18. marca:			
inž. Alojz KALAN, martinarna	360	359	
ČETRTEK, 19. marca:			
inž. Avgust KARBA, proizvodni direktor	270	693	
PETEK, 20. marca:			
inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	83/144	držav.

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 14.30 do naslednjega dne do 6.30. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite vratarja v glavni pisarni, tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vratarjev.

Tajništvo tehničnega in
proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Enodnevni seminar v Gozd Martuljku

Predsedstvo občinskega komiteja ZMS Jesenice je dne 8. marca organiziralo v Gozd Martuljku enodnevni seminar za vse člane občinskega komiteja, vodstva mladinskih aktivov in konferenco ZM Železarne. Namen seminarja je bil, da bi sodelujočence seznanili z vlogo ZM v občini, proučili in spoznali konkretne oblike delovanja aktivov ZM v delovnih organizacijah, osnovnih šolah in srednjih šolah ter krajevnih skupnostih. Povabilu se je odzvalo okoli 60 mladincev iz omenjenih organizacij ZM in predstavniki JLA ter član RK ZMS Zivko PREGELJ, ki je zamenjal obolelega Mitja Gorjupa, predsednika ZMS.

Po kratkem pozdravnem nagovoru predsednika ObK ZMS Jesenice prof. Srečka Krča, je uvodni del seminarja vodil Zivko Pregelj, ki je govoril o vlogi ZM v občini. Uvodoma je povedal nekaj misli o neaktivnosti nekaterih mladih ljudi, težavah in nalogah aktivnih mladincev ter nujnost po organiziranem reševanju problemov mladih. Važen pomen pri delovanju organa ZM pa so programi, ki pa naj se prilagajajo stanju in razmeram.

Tov. Pregelj je nato govoril o reorganizaciji ZM in vzrokih, ki so to pogojevali. Ti vzroki so bili izrečeni na zveznem in republiškem kongresu ZM leta 1968, kjer so se zavzeli za delovanje mladih v glavnem na interesnih načelih, samouprave in načelu idejnih jeder.

Občina postaja vse bolj izrazita družbeno politična skupnost in obenem tudi okvir, ki zagotavlja rešitev večine vprašanj mladih in je osnovna oblika delovanja ZM. Občinska konferenca ZM naj bi tesno sodelovala z aktivni ZM, ki naj bodo tista sredina, kjer naj se konkretni problemi aktivna tudi rešujejo. Vse bolj pa se pojavljajo interesni aktivni, kjer se združujejo mladi ljudje, ki imajo enake interese, vprašanja in naloge. V klasičnih večjih aktivih pa je razdelitev dela po vsebinskih komisijah vse kakor potrebna za uspešno reševanje nalog.

Svoje izvajanje je tov. Pregelj končal z obrazložitvijo pomena in delovanja občinske konference ter pomembnostjo problemskih konferenc, kjer so pristojni zainteresirani za določena vprašanja in sposobni, da le-te tudi uspešno rešujejo.

Kratkemu odmoru je sledila razprava na temo o vlogi in pomenu ZM v občini, v kateri je sodeloval tudi kapetan JLA — graničar z občine Jesenice, ki se je zahvalil za povabilo in med drugim poudaril, da bi morali mladi »civilisti« v vojakih bolj tesno sodelovati. Nekatere prizadevne vojske pa naj bi tudi vključili v občinsko konferenco in aktivne ZM.

Sledili so referati o delu mladine v krajevnih skupnostih, šolah in delovnih organizacijah. Zlato Vogrič je govoril o konkretnih oblikah delovanja aktivov ZM v krajevnih skupnostih in obenem poudaril nujnost sodelovanja mladih »civilistov« in vojakov. Nato je podal referat za osnovne in srednje šole Miro Harej, ki je govoril o pomenu vzgoje osnovnošolcev, vlogi ZM na šolah in o oblikah sodelovanja med dijaki in učitelji — predavatelji. Kot zadnji je o oblikah delovanja aktivov v delovnih organizacijah govoril Miro Ipavec, ki je med drugim poudaril tudi večjo udeležbo mladih v samoupravljanju, izobraževanju na delovnem mestu in interesnih dejavnostih.

Po teh referatih je bil odmor in kosilo, nakar so se prisotni razdelili v tri ločene interesne skupine, katere so vodili tovariši, ki so podali že omenjene teze za razpravo.

Po daljšem razpravljanju so se omenjene skupine zopet sestale in po krajšem odmoru je sledil delovni sestanek seminaristov, ki ga je vodil predsednik ObK ZMS Jesenice prof. Krč. V tem zaključnem delu seminarja so bili prisotni seznanjeni s predlogi o kadrovskem dopolnjevanju občinske konference in o ustanavljanju treh novih komisij ter orientacijskem pregledu programa za praznovanje meseca mladosti. Dnevni red zaključnega dela seminarja pa so dopolnila še poročila o delu in predlogih omenjenih treh interesnih grup.

Kadrovska dopolnila se bodo izvedla v 14 dneh, ko se bo izvršil pregled članstva aktivov, obenem pa je ObK ZM dal predlog, da se ustanovijo tri komisije, ki bodo odgovorne za organizacijsko politična in kadrovska vprašanja, izvedbo prireditev v mesecu mladosti in za sodelovanje s pripadniki JLA.

Program tekmovanj in prireditev v mesecu mladosti je izredno pester in sestavljen tako, da bo obenem tudi prikaz delovanja mladih. S tem praznovanjem pa bodo mladi tudi dostojno počastili mnoge pomembne jubileje, ki bodo v tem letu (25 let osvoboditve, 25 let prve slovenske vlade, 25 let OZN, 100 let Leninovega rojstva itd.).

Sledila so zaključna poročila referentov posameznih skupin. Zlato Vogrič, ki je poročal o delu aktivov v krajevni skupnosti, je med drugim poudaril, da je treba kar se da bolje izkoristiti politično in kulturno delovanje aktivov v krajevni skupnosti in izdelati delovni program za

sodelovanje na interesnih področjih s pripadniki JLA. Za njim je o oblikah delovanja aktivov ZM na šolah poročal Miro Harej, ki je podal nekaj osnovnih stališč za uspešno pripravljane pionirja za delo v aktivih ZM, o krepitvi aktivov ZM in izgradnji idejnih jeder ter avantgardni vlogi mladih na srednjih šolah. Miro Ipavec pa je v svojih zaključkih opozoril na potrebo po sodelovanju z aktivni ZM iz drugih podjetij, delitvi dela po interesnih komisijah ter že omenjenem udejstvovanju mladih v samoupravnih organih in izobraževanju na delovnih mestih.

S tem je bil seminar končan in v zaključnem govoru predsednika prof. Krča je bilo čutili, da je nad potekom in zaključki seminarja zadovoljen, kar pa so v glavnem čutili tudi vsi udeleženci.

Z. E.

Seminar

Čeprav je sodobna politična situacija in hladna vojna za vojaško in ekonomsko premoč v svetu zelo zanimiva tema, pa je v torek, 10. 3. poslušalo omenjeno predavanje le 14 mladincev in mladink. Tako predsedstvo TK ZM Železarne, kot predavatelji, ne morejo biti zadovoljni nad takim odnosom mladih do predavanj, ki jim zagotavljajo širši pogled na politično in ekonomsko razdelitev sveta in jih učijo osnovnih in neobhodnih pojmov samoupravljanja in ružbeno ekonomske ureditve SFRJ.

Maloštevilnim poslušalcem je tokrat predaval prof. Srečko Krč in sicer o sodobni politični situaciji v svetu. Tov. Krč je najprej orisal novonastalo situacijo v odnosu socialističnih in kapitalističnih držav po drugi svetovni vojni s prodorom socializma. K temu je največ pripomogla zmaga sovjetske rdeče armade in vpliv SZ na novoustanovljene socialistične države, ki pa so ga skušale ZDA na vsak način zanikati in spodbiti. Pojavljajo se nasprotja med tema dvema velesilama in obenem s tem tudi v blokovski politiki.

Čeprav je bilo več kapitalističnih držav tik pred drugo svetovno vojno v krizi, pa so svojo industrijsko zmogljivost in zrahljano ekonomsko moč v vojni zelo okrepile in utrdile. Tako se je po vojni zaradi izrednega »trga« najbolje znašla Amerika, ki je prevzela vojaško in ekonomsko premoč v svetu. Tudi SZ ni mirovala, vendar njen napredek ni bil tako viden vse dotlej, ko so Sovjeti z izdelavo lastne atomske bombe vojaško moč z ZDA izenačili. Pojavljajo se zaostreni odnosi med državama in prične se obdobje izpopolnjevanja nuklearne tehnike in ustanavljanje raznih vojaško-političnih paktov.

Prof. Krč je nato govoril o možnostih nove svetovne vojne in o argumentih, kateri možnost nove vojne zavirajo. Tu je omenil predvsem razvoj proizvodnih sil, medsebojno ekonomsko povezovanje držav, pogovore o razorožitvi, vlogo izvenblokovskih držav, OZN ter dejstvo, da bi atomska vojna pomenila popoln propad človeštva.

Ob koncu svoje razlage je še enkrat omenil odnos držav po drugi svetovni vojni in poudaril tri dejavnike, ki imajo še poseben pomen pri teh odnosih. To so: odnosi velesil, aktivna miroljubna koexistenca in pa OZN, ki žal nima več tiste vloge, ki ji je bila namenjena in bi jo morala imeti.

Sledil je razgovor, ki se je nanašal predvsem na odnos med zaostalimi in razvitimi državami, zunanji politiki SFRJ in pojmovanjem praskupnosti in prakrščanstva.

Naslednje predavanje, ki bo prihodnji torek ob 18. uri v prostorih ŽIC, bo vsebovalo skrženi temi o marksizmu in socializmu ter religiji. Tudi tokrat bo predaval prof. Krč. Vabljeni so vsi mladi, ki jih ti dve temi zanimata, prav tako tudi mladinci iz drugih delovnih skupnosti oziroma podjetij občine.

Z. E.

Redna seja predsedstva TK ZM Železarne

V torek, 10. 3. je bila redna seja predsedstva TK ZM Železarne. Sklical in vodil jo je predsednik Miro Ipavec. Na seji so govorili o pripravah za športni peterboj v Žalcu. Posebno pozornost, vsaj tako je bilo rečeno, naj športna komisija posveti izboru ekipe za tekmovanje v kviz oddaji, za izbor ostalih ekip za tekmovanje športnih disciplin pa naj se komisija posvetuje s športno komisijo pri OOTO sindikata.

Društvena komisija pripravljala za člane predsedstva 14. t. m. izlet k taborniškemu domu pod Golico. Na ta izlet so vabljeni tudi po trije člani iz železarne Ravne in Store. Izlet je povezan s predavanjem o Pragi in Moskvi. Z diapozitivni bo predavanje vodil predsednik Miro Ipavec. Za člane predsedstva je določen prispevek 10 N din, za svojce članov pa 20 N din za kritje stroškov izleta.

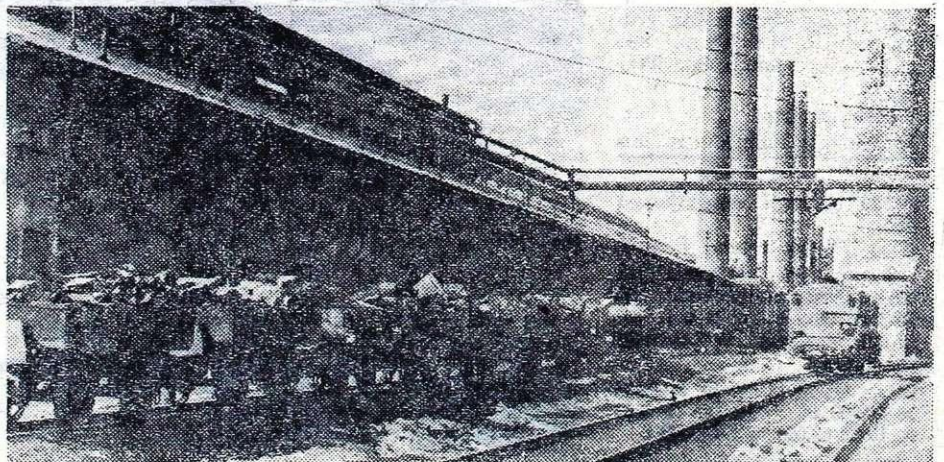
V okviru izvedbe delovnih akcij se zadržuje klub mladih novatorjev in proizvajalcev, da se o pogojih dela dogovorijo z inž. Nočem. Klub misli še ta mesec organizirati študijski ogled atomskega inštituta v Ljubljani, ali TITAN v Kamniku, ISKRE v Kranju ali ogled kakšnega rudnika.

Na dnevnem redu je bila zopet slaba udeležba na seminarju. Člani predsedstva so bili seznanjeni o ustanovitvi aktivna mladih komunistov, kateri naj bi bil ustanovljen po izvedeni anketi.

Zaradi boljše informiranosti in nadaljnega dela TK ZM Železarne na političnem področju je treba povečati sodelovanje s TK ZK in OOTO sindikata, tako da se na njihove seje vabi tudi enega ali dva člana našega predsedstva.

Ob koncu seje je predsednik seznanil navzoče o predvidenem sestanku posvetovalnega organa mladine vseh treh železar, ki bo v drugi polovici marca. Izvoljen je tudi novi član tega organa.

P. L.

Staro železo na poti v martinarno

Samoupravni organi v preteklem tednu

19. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

Predsednik odbora za dohodek in sistem nagrajevanja Ludvik Kejžar, je sklical 19. seja odbora v torek 10. marca 1970.

Obpravnavali so oblikovanje osebnega dohodka za februar in poleg tega, da so komisije za nagrajevanje že usklajale osebne dohodke med obrati v enotah po svojih možnostih in razpoložljivih sredstvih, odobrili plavžu in martinarni, zaradi ustavitve proizvodnje, dodatno posojilo in sicer plavžu v takšni višini, da bo doseženo povprečje 1.100 din, martinarni pa posojilo v takšni višini, da bo doseženo povprečje 1.170 din. Dokler ne bodo znani dejanski stroški, ki so nastali zaradi ustavitve plavža in ene SM peči, bodo to smatrali kot posojilo, potem pa bodo sklepali, če se to lahko računa kot dotacija tema obratoma.

Nato so obravnavali posojila, ki so jih obrati dobili za izplačilo osebnih dohodkov, ki jim pripadajo po kategorizaciji in o sredstvih, ki so

elektrojeklarni	za	80 %	ali 109.548 din
šamotarni	za	80 %	ali 55.262 din
strojnim delavnicam	za		97.658 din
jeklovleku	za	80 %	ali 58.194 din

Vsi ti obrati imajo še kljub temu pozitiven saldo in precejšnja sredstva na rezervnem skladu.

3. Za ostale tri vrste računov se prav tako kot vsako leto izvede medsebojno saldiranje. Pozitivni saldo naj ostane kot rezervna sredstva, negativni saldo pa kot dolg na osebnem dohodku, ki se prenese na razmejitve za tekoče leto.

4. O koristenju saldov bodo odločale komisije za nagrajevanje v delovnih enotah.

5. Sklenili so, da bodo v bodoče, ko bodo obravnavali ta vprašanja, prej dali predlog v razpravo tudi komisijam za nagrajevanje v delovnih enotah.

6. Oddelku za nagrajevanje so naročili, da do naslednje seje pripravi pregled razmejitev še iz leta 1968.

V nadaljevanju seje so obravnavali finančni rezultat dosežen v januarju, predvsem gibanje stroškov in ugotovili, da je izplačani osebni dohodek krit z dohodkom in da je dosežen celo višek dohodka v znesku 2.583.114 din. Zato so sklenili, da so izplačani osebni dohodki za januar bili primerni in skladi z doseženim dohodkom.

Sprejeli so postopek za izvajanje del po dogovoru, vzeli na znanje poročilo o analizi stroškov čiščenja globinskih peči v valjarni Bela in sklenili, da naj se ta dela v bodoče izvajajo po sprejetem postopku. Vzeli so na znanje tudi poročilo o problematiki oblikovanja cenikov za varljivo žice in naročili oddelku za

evidentirana na posebnih računih osebnega dohodka. V zvezi s tem so sklenili:

1. Posojila dodeljena 1969. leta se v celoti odpišejo, razen v obratu strojno vzdrževanje, vzdrževanje elektro naprav in regulacijska tehnika in avtomacija, ki morajo posojila kriti iz ostanka sredstev na razmejitvah ter delovna enota transport, ki mora iz ostanka sredstev na razmejitvah kriti 56.842 din (60 %) od svojega posojila.

2. Odobrili so odpis dolga na razmejitvah, ki ga je dosegla martinarna v znesku 225.094,89 din in valjarna 1300 v znesku 104.328,95 din.

3. Zaradi nerealnih cenikov in zaradi izjemnih okoliščin oblikovanja rezervnih skladov, ki niso bila v celoti za sluga obratov se rezervni skladi znižajo in sicer:

elektrojeklarni	za	80 %	ali 109.548 din
šamotarni	za	80 %	ali 55.262 din
strojnim delavnicam	za		97.658 din
jeklovleku	za	80 %	ali 58.194 din

študij dela in časov, da ugotovi realno osnovo za stimulacijo proizvodnje v tem obratu in poročilo o problematiki uvajanja četrte izmene v tem obratu ter sklenili, naj se četrta izmena uvede najkasneje do maja. Vzeli so na znanje tudi poročilo komisije za kategorizacijo delovnih mest o problematiki 8. in 15. kategorije. Menili so, da bi v bodoče lahko urejevali odnose v 8. kategoriji in drugih nižjih kategorijah komisije za medsebojne odnose in nagrajevanje v obratih, 15. kategorije pa komisije za nagrajevanje v delovnih enotah. Za urejanje bi morale uporabljati pravilnik, ki ga bo oddelek za nagrajevanje pripravil in predložil odboru do naslednje seje.

Na podlagi sklepa št. 1. delavskega sveta Železarn z dne 27. februarja so na tej seji sprejeli naslednje tolmčenje člena 3 pravilnika o dodatkih na neprekinjeno zaposlitev v železarni:

1. V neprekinjeno dobo se šteje ves čas od 15. 5. 1945 dalje delavcem, ki so delovno razmerje z Železarno prekinili, zaradi opravljanja družbenih funkcij.

2. Kot neprekinjena doba se šteje vsem tistim delavcem, ki so sodelovali v NOB ali so bili v internaciji in so pred tem delali v železarni Jesenice, med tem ko so se po osvoboditvi ponovno zaposlili po 15. maju 1945, to je vsem tistim delavcem, katerim se služba v JLA po osvoboditvi računa po zakonu v delovno razmerje.

3. Za neprekinjeno zaposlitev v Železarni s tem, da se odbije čas prekinitve, se šteje vsem delavcem, ki so služili kadroviski rok ali delavcem, ki so opravljali družbene službe na območju občine Jesenice in podobno.

Ob koncu seje so sprejeli predlog direktorja Železarn in priporočilo odbora za poslovno politiko ter nagradili z enkratno nagrado v znesku 1500 N din vodjo IBM oddelka Ivana Ščavničarja za izredne zasluge pri uvajanju novega sistema IBM in enkratno nagrado v znesku 3000 din tehnologu plavža dipl. inž. Ladu Šketi za izredne zasluge pri uvajanju nove tehnologije na plavžu, zaradi katere ima Železarna zelo velike prihranke.

Obravnavali so še predlog nagrajevanja v obratu regulacijske tehnike in avtomacije, vendar so sklenili da bodo o tem sklepali ko bo podana tudi strokovna ocena sektorja za ekonomiko. Sektorju za ekonomiko so naročili, da v najkrajšem času poda tolmčenje o kriterijih priznavanja dela nad polnim delovnim časom.

Delo komisij za nagrajevanje

V ponedeljek, 9. marca so imele vse komisije za nagrajevanje pri svetih DE v Železarni redne seje, na katerih so razpravljali o formiranju in delitvi mase osebnega dohodka. Telefonično smo se pozanimali za podatke in objavljamo povzetke oziroma sklepe, sprejete na teh sejah.

Valjarna Bela

Najprej so ugotovili, da s februarjem v valjarni Bela preidejo na nov obračun osebnih dohodkov, tako da bodo osnovne tarifne postavke povečane za 30 %. Sprejeti so bili naslednji trije sklepi: odstotek gibljivega dela za valjarne Bela ostane nespremenjen v višini 42,16, odstotek gibljivega dela za valjarno žice pa se korigira in je za 2 % manjši ter znaša 47,70 odstotka, ostala vprašanja s področja nagrajevanja pa bodo obravnavali na prihodnji seji, ki bo še ta mesec.

Valjarne Javornik

Na seji komisije za nagrajevanje so ugotovili, da je nekaj obratov v zaostanku. Več o tem nam je povedal predsednik komisije Slavko Koren iz valjarne 1300. Tako so odobrili posojilo jeklovleku, valjarni 2400 in valjarni profilov. Jeklovlek in valjarna profilov bosta uporabila lastni rezervni sklad, medtem ko si bo valjarna 2400 sposodila denar v jeklovleku in ga bo nato tudi vrnila.

Predelovalni obrati

Iz zapisnika seje komisije za nagrajevanje, ki je bila 9. marca, je razvidno, da se dohodek v februarju giblje v poprečju Železarne. Elektrodni oddelek odvede nekaj sredstev v rezervni sklad, in izplača gibljivi del 51,7 %, v

32. seja odbora za plan in finance

Predsednik odbora za plan in finance Anton Komljanec je sklical 32. seja odbora v petek, dne 6. marca 1970.

Obravnavali so poročila o neizvršenih sklepih prejšnje seje in ugotovili, da bo poročilo o razvoju elektrod v naši Železarni podal komercialni sektor po zaključku zagrebškega velesreja, da bo poročilo o spornih terjatvah podano na eni naslednjih sej odbora, ker je za realizacijo tega sklepa potrebna daljša doba. Z odgovorom tehničnega sektorja glede dolgotrajnega popravila vlagalnega stroja v martinarni niso bili zadovoljivi, predvsem se niso strinjali s trditvijo, da za 4 pečno obratovanje martinarne zadostujejo 3 vlagalni stroji. To je lahko veljalo včasih, ko je delo v martinarni potekalo brez zastojev, ne velja pa danes, ko primanjkuje vložka in morajo večkrat zalagati v peči več starega železa na račun pomanjkanja grodlja. Poleg tega je staro železo slabe kakovosti, lahko in morajo namesto normalnih 20 do 25 šaržnih voz uporabiti tudi do 50 šaržnih voz za eno martinško peč. V obdobju, za katerega so zahtevali odgovor tehničnega sektorja pa sta bila na razpolago le dva vlagalna stroja.

Obravnavali so uspehe proizvodnje v zadnji dekadi februarja in v februarju ter

ugotovili, da so doseženi rezultati zlasti v blagovni proizvodnji in realizaciji razmeroma zelo ugodni, če upoštevamo težko situacijo zaradi pomanjkanja vložka in to, da je februar zelo kratek mesec. Menili so, da je bila pravilna politika preusmeritve proizvodnje v hladno predelovalne obrate in v obrate, ki dajejo višjo ceno in višji finančni efekt. Ta politika se je pokazala uspešna glede na pomanjkanje vložka in je kljub temu dosežena visoka realizacija in visoka poprečna prodajna cena.

Obravnavali so tudi analizo finančnega rezultata doseženega v januarju in ugotovili, da je finančni rezultat januarja v danih pogojih zelo ugoden saj izkazuje 2.583.114 dinarjev ostanka dohodka. Primerjava uspeha pa bo možna šele po zaključku četrtega prav zaradi pomanjkanja vložka in višjih cen.

Finančno računovodskemu sektorju so naročili, da do seje odbora, ko bodo obravnavali uspehe II. dekade marca, pripravijo poročilo o osnovnih vzrokih, ki so vodili našo Železarno pri odločitvi, da preidemo na naročila kokil v železarni Štore.

žebljarni in HVZ bodo izplačali gibljivi del po izračunu sektorja za ekonomiko podjetja: HVZ v višini 37 % in žebljarna 42,12 %.

Energetski obrati

Sejo je imela v ponedeljek tudi komisija za nagrajevanje v energetskih obratih. Sprejet je bil sklep, da izplačajo gibljivi del in sicer za elektrotplotno energijo 46,19 % ter PIV 38,35 %.

Transportni obrati

Na ponedeljkovi seji komisije za nagrajevanje so ugotovili, da je poprečje nizko in sicer 36,18 % in bo zato treba dobiti sredstva iz rezervnega sklada. Sprejet je bil sklep, ki naroča SEP, da naj bo v prihodnje izračun po kategorizaciji za posamezne obrate.

Vzdrževanje

O formiranju in delitvi osebnih dohodkov so razpravljali tudi na seji komisije za nagrajevanje pri svetu DE vzdrževanja. S predlagano delitvijo se niso strinjali. Vprašujejo, zakaj ni bil upoštevan predlog RTA ter zakaj ni bil prikazan izračun osebnih dohodkov po kategorijah, ker je le tako možna realna razprava o delitvi in formiranju OD.

Komisija meni, da formirana masa osebnih dohodkov po ceniku od dosežene proizvodnje ni zadostna, ker bi

vzdrževalci treh združenih obratov za 169,6 ur opravljenih v februarju morali doseči variabilni del v višini 37 %, da bi dosegli poprečje Železarne, ki znaša 39 % za 166 ur.

Talilnice

Člani komisije so na ponedeljkovi seji problematiko nagrajevanja obravnavali po oddelkih oziroma obratih. Pri plavžu je bilo rečeno, da do poprečja Železarne upoštevajo sredstva iz lastnega rezervnega sklada, do izplačila gibljivega dela v višini 46,50 % pa dobi obrat zaenkrat posojilo, ki bo pozneje verjetno smatrano kot dotacija.

V martinarni bodo izplačali gibljivi del v višini 42,7 %. Potrebno bo posojilo iz rezervnega sklada DE.

Livarna bi morala po predlogu SEP odvajati v rezervni sklad 70,05 %, kar se zmanjša na 51,7 %. Ker pa je bilo v februarju manj delovnih ur, pa livarna formira gibljivi del v višini 65,34 %. Samotarna izplača gibljivi del v višini 49,42 %, kjer so upoštevana poleg rednega posojila tudi lastna rezervna sredstva DE talilnice.

Upravne službe

Predsednik komisije tov. Faletič je povedal, da so na seji 9. 3. obravnavali problematiko po oddelkih. Na seji je bil sprejet sklep, da vsi trije oddelki, to je upravne službe, OTK in RO, odvedejo v rezervni sklad po 3 % gibljivega dela, tako da ostane za izplačilo v upravnih službah 41,64 %, na RO 46,80 % in OKT 39,46 % gibljivega dela.

Sestanki delovnih skupin

STRUGARNA VALJEV JAVORNIK — Na sestanku delovne skupine Dolenc-Svetina so obširneje govorili o poslovnem poročilu Železarn za leto 1969 ter o sedanjem položaju železarn. Imenovali so tudi novega člana komisije za nagrajevanje pri svetu DE vzdrževanja. Tov. Gmajnar je obširneje poročal o problemih, ki so aktualni zaradi pomanjkanja starega železa in prisotne seznanil z nekaterimi podatki o poslovanju v prejšnjem letu. Strugarna valjev doslej ni imela svojega zastopnika v komisiji za nagrajevanje. Zato je bil na predlog sindikalnega odbora izvoljen Jože Grintov.

JEKLOVLEK — BRUSILNICA — Sestanek delovne skupine Arnež je bil 27. 2. Na dnevnem redu so bile tri točke in sicer poročilo o poslovanju v lanskem letu, uvedba skrajšanega delovnega časa in reklamacije. Z obratovanjem v lanskem letu so bili zadovoljni, saj so močno povečali proizvodnjo. Imajo tudi največ mehanskih in elektrookvar, vendar menijo, da se bo stanje izboljšalo, predvsem z nabavo novega stroja za ravnanje in novega brusilnega stroja Schumag. Kar zadeva proste sobote, jih bodo nadoknadili z boljšim delom, vodja delovne skupine pa je še opozoril prisotne na izmeček, ki nastaja zaradi odstopanja od predpisanih toleranc. Le-te so v zadnjem času tudi vzrok pogostnih reklamacij. Predlagali so, naj bi proste sobote koristili po možnosti na nočni izmeni.

HVZ — POCINKOVALNICA — Sestanek so imeli 26. 2. Delovna skupina Urbanc se je strinjala s finančnim planom, kakor tudi s predvideno ome-

jitvijo nerentabilne proizvodnje. Na drugi strani pa je treba pospeševati rentabilno proizvodnjo, kakor zahteva tržišče. Želijo, da bi bila proizvodnja bolj enakomerna, da bi lažje prilagodili svoje delo. Ob uvajanju skrajšanega delovnega časa jih skrbi, da osebni dohodki ne bi bili premajhni z ozirom na stalni porast cen. Težko bodo tudi uskladjali svoje delo z načinom, ki ga imajo v HVZ.

ZEBLJARNA — Na sestanku 25. 2. je vodja delovne skupine tov. Globočnik predlagal dve točki dnevnega reda. Zebjarji vprašujejo, zakaj niso vrednoteni po težini in odgovornosti delovnih mest. Ugotavljajo, da pri izplačilu osebnih dohodkov zaostajajo za drugimi. Vprašanje je tudi bilo, kdaj bodo za četrto žebljarsko grupo urejeni novi veliki odvijaki. Želijo in predlagajo, da se pri vseh dimenzijah žičnikov vpiše tudi teža, ki jo je treba napraviti v osmih urah. To bo tudi zelo dobra orientacija, kako izpolnjujejo vsakodnevne norme. Postopoma naj bi uvedli nove odvijake in poskrbeli za redno dobavo vložka. Na znanje so vzeli smernice, ki so pripravljene za strokovno izobraževanje in napredovanje. Tudi v žebljarni naj bi začeli delati pripravniki (STŠ), ki naj bi pozneje prevzeli vodilna delovna mesta.

PIV — Vodja delovne skupine Peterman je sklical sestanek za 28. 2. Razpravljali so o disciplini, varnosti pri delu ter o problemih obrata. Glede discipline in varnosti pri delu je bilo rečeno, da mora biti večja predvsem tam, kjer je delovno mesto vezano na širše področje oziroma dela en

sam strojnik ali dispečer. Na generatorjih vprašujejo, kako je urejeno zaradi delovnega staža, nekaj vprašanj pa je bilo tudi zaradi bund, procentov, ki jih še vedno odtegujejo in kaj bo s strojniki, ko bo na Javorniku ukinjena strojnica. Na energetski postaji na Beli bi radi imeli čaj, tako kot ga imajo na generatorjih; na mazutni postaji na Jesenicah pa menijo, da niso krivi, če je v mazutu za šamotarno tudi voda, zato se ne strinjajo z obtožbo energetskega gospodarstva.

JEKLOVLEK — ADJUSTAŽA — Sestanek delovne skupine Krajnik je bil 28. 2. Na vprašanje, postavljeno na prejšnjem sestanku, še vedno ni odgovora. V zvezi s kvaliteto ter nagrajevanjem so razpravljali že na sestanku 8. novembra lani, še vedno pa so ostala nerešena vprašanja zaradi ozkega grla v adjustaži in odprave vseh provizorijev. Prav tako je nerešeno vprašanje nagrajevanja. Na vse to skupina ni dobila odgovora. Na sestanku je bilo prisotnih 16 delavcev.

JEKLOVLEK — VLAČILNICA IN LUŠČILNICA — Na sestanku 27. 2. je vodja delovne skupine prisotne seznanil s poslovnim poročilom za leto 1969 ter sedanjim položajem železarn. Tov. Ivančič vprašuje glede norm na luščilnem stroju št. 3. Norme naj bodo izdelane za vse dimenzije in kvalitete, tako da bodo dosegljive in da zaradi tega ne bo slabša kvaliteta luščenja. Sodelavec Justin želi pojasniti glede skupine na brusilnem stroju v jeklovleku. Meni, da jim pripada skupina I. brusilcev, ker delajo samostojno. Sodelavec Lavtičar opozarja na slabo stanje peskarskega stroja, poleg tega pa so ugotovili, da se stanje zaradi rezervnih delov še vedno ni izboljšalo. Zaradi pomanjkanja rezervnih delov so morali v luščilnici v prejšnjem mesecu ustavljati stroje, ali pa so morali luščilci delati izven norme z manjšim učinkom. Na sestanku je bilo prisotnih 16 delavcev.

Dve seji komisije za delovne odnose in nagrajevanje v valjarni profilov

Člani komisije za delovne odnose in nagrajevanje v valjarni profilov na Javorniku so se sestali 26. 2. in 3. 3. Najprej so obravnavali pritožbo tov. Kostiča, ki jo je poslal sindikalnemu odboru. Kadrovik tov. Sest je članom komisije podal ustrezno informacijo, zlasti o ženskah, ki morajo do konca tega meseca opraviti praktične izpite, da bodo lahko dobile zaposlitev v njihovem obratu. Delo žerjavovodij je pozitivno ocenil in menil, da položaj ni tako kritičen kot si ga nekateri žerjavovodje predstavljajo. Prepričan je, da bodo situacijo rešili brez večjih problemov. Sprejet je bil sklep, da bosta sodelavca Kostič in Jalen dobila zaposlitev na stripper žerjavu v valjarni Bela, kjer bosta imela tudi večjo skupino, prav

tako tudi sodelavci Rekar, Blagojevič, Lokar in Grčar, ki so razporejeni na delovna mesta v skladišču polizdelkov in v valjarni 2400. Obratovodja tov. Crv je dal nekaj pojasnil glede žensk, ki bodo razporejene na delovna mesta žerjavovodij, nato pa se je komisija strinjala s predlogom, da se na delovno mesto delovodje adjustaže namesto tov. Ravnika, ki odhaja v pokoj, imenuje tov. Benedičiča.

Člani komisije so na seji 3. marca razpravljali o doseženih normah. V februarju so bile na težki progi norme dosežene v redu in ne bo potrebna korektura. V adjustaži so opravili korekturo, v čistilnici pa so tudi tokrat dnini Udir priznali doseženo normo 1,44. Komisija se je tudi strinjala s predlogom

delovne skupine, da naj bi nagradili dežurnega ključavničarja. Tov. Samar si zelo prizadeva in skrbi za preventivno vzdrževanje ter je vedno pripravljen za reševanje problemov ob valjavniških zastojih, zato naj bo vzor ostalim vzdrževalcem, nagrado pa so odobrili iz sredstev, ki jih obrat formira za osebne dohodke ter naročili obratovodstvu, da sklep tudi realizira.

Železarski globus

FRANCIJA — V bližini Marseilla namerava zgraditi francoska železarska družba Ugine Kuhlmann S. A. novo železarno. Imela bo letno proiz. zmogljivost 600.000 ton, od tega 400.000 ton nerjavnega jekla. Z gradnjo bodo pričeli letos in računajo na pričetek obratovanja v teku leta 1972.

Izvršitev proizvodnje...

(nadalj. s 1. strani)

VALJARNA JAVORNIK: Valjarne so skupaj izpolnile blagovno proizvodnjo; presegle so jo; težka proga, valjarna debele pločevine in jeklovlek; lahke proge in valjarna 1300 pa so ostali pod obveznostmi. Ta orientacija je pravilna, ker moramo zavreti ali ukiniti tisto proizvodnjo, ki nam prinaša izgubo oz. slabe poslovne rezultate. Lahke proge naj bi v osnovi delale za jeklovlek, prodaje pa le toliko, kot imamo starih obveznosti. Za valjarno 2400 smo naredili metalurško zamenjavo z Romuni, zato dobi v II. kvartalu 6.700 ton slabov, mi pa smo obvezni odpraviti valjano žico in vlečno jeklo. V valjarni 1300 nismo razen dinamno in pocinkane pločevine forsirali zlasti pločevine Č 1216 in ostalih termično obdelanih pločevin. Pri tem moramo poudariti, da so obveze ostale, in da jih

bomo verjetno morali izpolniti. Jeklovlek dela solidno, svojo proizvodnjo pa bo lahko povečal po vključitvi novih kapacitet že v II. tromeščju.

PREDDELOVALNI OBRATI: Februar je za predelovalne obrate eden redkih mesecev, kjer lahko zabeležimo, da je tako skupna kot blagovna proizvodnja v vseh štirih enotah čez plan. V hladni valjarni smo to lahko dosegli zaradi postopne dobave čeških trakov, prenizka realizacija je verjetno v dinamno trakovih (148 ton) in v nerjavečih (praktično nič). V žičarni imamo precej več kapacitet za patentirano žico, kot smo jo izdelali (776 ton), sicer pa je bil asortiment dovolj dobro izpolnjen v vseh štirih grupah-dimenzij žice. Se vedno pa nam primanjkuje naročil za golo patentirano žico v območju od 2—3,4 mm.

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Svetovna proizvodnja surovega jekla v letu 1969

V preteklem letu je svetovna proizvodnja surovega jekla ponovno narasla in dosegla do zdaj najvišjo številko. Skupno so proizvedle vse železarne na svetu 571 milijonov ton surovega jekla. To je v primerjavi z letom 1968 za 40 milijonov ton ali 7,6 % več. Medtem je bilo povečanje proizvodnje v letu 1968 v primerjavi nekaj manjše in sicer le 6,2 %. V letih 1967 in 1966 pa je bilo ustrezno povečanje proizvodnje za 5 oziroma 3,3 %. Iz teh števil je razvidna v zadnjih letih stalna težnja naraščanja proizvodnje surovega jekla in s tem železarskih izdelkov nasplo.

Proizvodnja surovega jekla v desetih državah, ki v svetu vodijo, je razvidna iz gornje tabele. Pri tem so navedene številke v milijonih ton in

odstotkih svetovne proizvodnje tako za leto 1968 in 1969.

država	1968		1969	
	mil. t	%	mil. t	%
1. ZDA	121,9	23,0	128,3	22,5
2. Sovjetska zveza	106,5	20,1	110,0	19,3
3. Japonska	66,9	12,6	82,1	14,4
4. Zah. Nemčija	41,2	7,8	45,3	7,9
5. Vel. Britanija	26,3	5,0	26,9	4,7
6. Francija	20,4	3,8	22,5	3,9
7. Italija	17,0	3,2	16,4	2,9
8. LR Kitajska	15,0	2,8	16,0	2,8
9. Belgija	11,6	2,2	12,8	2,2
10. Kanada	10,2	1,9	9,6	1,7
svet	530,8	100,0	571,0	100,0

Z izjemo Italije in Kanade, kjer so imeli več stavk v železarnah, so vse z ozirom na železarsko proizvodnjo važnejše države povečale v letu 1969 količine surovega jekla. ZDA so povečale svojo proizvodnjo za večjo količino kot SZ. V tej državi

je krivulja povečanja proizvodnje surovega jekla nekofiko manj strma kot je bila prej.

Izreden skok, ki je presegel vsa pričakovanja, je letos dosegla Japonska. V primerjavi s prejšnjim letom je povečala proizvodnjo surovega jekla skoraj za 16 milijonov ton. To je v glavnem zasluga kisikovih konvertorjev in njihove visoke storilnosti.

V ostalih državah, ki spadajo med prvih deset na svetu, je bilo povečanje proizvodnje manjše, ali celo minimalno, kot npr. v Veliki Britaniji. Številke za LR Kitajsko so le ocene, ker uradnih podatkov ni na razpolago. Pri Italiji in Kanadi pa je bil že prej naveden vzrok, zakaj je bila proizvodnja nižja.

Če se bo tudi letos nadaljevala konjunktura na področju proizvodnje in prodaje železarskih proizvodov v takšnem obsegu kot v preteklem letu, potem lahko pričakujemo, da bo letošnja svetovna proizvodnja surovega jekla dosegla in morda tudi prekoračila številko 600 milijonov ton.

Občni zbor zveze DIATI

V soboto, 7. 3. je bil v Ljubljani redni občni zbor Zveze društev iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav Slovenije. Zadnji občni zbor zveze je bil decembra 1965. Na občnem zboru so se zbrali delegati vseh slovenskih društev. Trenutno deluje v Sloveniji devet organiziranih društev. Pred nedavnim je bilo tudi v železarni Ravne ustanovljeno društvo.

Predsednik zveze tov. Jan je v uvodnih besedah poudaril, da v letih od 1965 do 1968 ni bilo prave aktivnosti v zvezi. Vzroki so bili predvsem v tem, ker zveza ni mogla najti pravega mesta v samoupravnem gospodarstvu. V teh letih se tudi opaža upadanje izumiteljske dejavnosti. V letu 1968, kakor tudi 1969,

je bil dosežen napredek, čeprav osnovni cilj ni bil dosežen — poživitev izumiteljstva pri nas. Kot največji uspeh teh prizadevanj je omenil sprejem osnovnih zahtev zveze v sklepe IX. kongresa ZKJ. Izdelani so bili predlogi in teze za oživitev izumiteljstva v Sloveniji, ki so bili obdelani v raznih republiških or-

ganizacijah. Izvršni svet Slovenije je imenoval tudi odbor, ki naj te predloge obdelja, vendar doslej ta še ni svojega dela opravil. Zveza je sodelovala tudi s sektorjem za razvoj pri Gospodarski zbornici Slovenije in v posebni komisiji za industrijsko svojino. Pri tem pa niso dobili skupnega jezika z ekonomisti zbornice o nekaterih osnovnih stališčih do izumiteljstva. Razprava na IX. kongresu, kakor tudi sprejeti sklepi pa so potrdili, da so bila stališča zveze pravilna. Še pred samim kongresom je bil organiziran sestanek s predstavniki znanstvenih ustanov, kjer je bilo razčiščeno vprašanje vloge avtorja v tehničnih kreacijah in njihovih rezultatih s stališča politične ekonomije. Razen tega so bili postavljeni razni stiki z družbeno političnimi organi v republiki.

Pri zvezi je tudi organizirana pravna pomoč. Do sedaj se je le-te poslužilo že 75 avtorjev. Zveza je tudi aktivno sodelovala pri reorganizaciji zveznega odbora DIATI Jugoslavije.

Navzoči so obravnavali podana poročila, sprejeli spremenjen statut, izvolili predsednika zveze in nadzorni odbor ter sprejeli naslednje zaključke:

- Studijsko obravnavanje celotne problematike izumiteljstva, delo na akcijskem programu in učinkovitem vključevanju tehnične inovacije v naš samoupravni sistem.

- Raziskovanje in odpravljanje vzroka zastoja tehnične inovacije; anketiranje avtorjev glede rezultata njihovega dela.

- Delo na aktiviranju inovatorjev v podjetjih, prek sodelovanja s sindikati, gospodarsko zbornico in drugimi organi.

- Razvijanje in utrjevanje izumiteljske organizacije, pri-tegovanje aktivnih avtorjev v organizacijo, po organizacijah organizirati razna predavanja.

- Avtorjem nuditi učinkovito pomoč pri njihovem delu.

- Pomagati z vsemi močmi pri ureditvi poslovanja z industrijsko svojino: delati na osnovanju slovenske agencije za posle z industrijsko svojino, čim bodo dani pogoji za njen obstoj.

Ponovno izvoljeni predsednik zveze je občni zbor zaključil z naslednjimi besedami: »Tehnična inovacija je med najvišjimi in najučinkovitejšimi oblikami tehnično-znanstvene aktivnosti nujno potrebna naši družbi, v njenem boju za afirmacijo in dvig blaginje. Zato trdno upamo, da bomo ob naslednji skupščini zveze lahko govorili o mnogo boljših uspehih.«

Dejal je tudi, da avtor tehnične inovacije ni izkoriščevalce družbe, ampak potreben dejavnik za napredek in blaginjo. Zato zasluži več pozornosti družbenih dejavnikov.

ToSt

Slavko Tarman:

Maskiranje in zatemnitev v industriji

5

Dograditev (deformacija) objektov je v tem, da se že obstoječemu objektu, ki služi kot ogrodje — dogradijo posamezni deli. Nemčija je v II. svetovni vojni uspela rešiti na ta način mnoga svoja podjetja vse do konca vojne.

Izdelava lažnih objektov — ta način je zelo kompliciran in zahteva mnogo spretnosti pri graditvi in temeljitosti v delu. Izdelane makete morajo biti popolnoma iste za vse objekte industrijskega podjetja in se postavljajo na mseto, ki je od resničnega objekta 2–3 km. Resnični objekt maskiramo tako, da postane neviden. Tehnika dela je v glavnem ista kot pri predhodnih načinih dekorativnega maskiranja.

Mreže so vrsta dekoracije, ki služijo kot osnova za gradnjo maskirnega materiala. Postavljajo se lahko v vodoravnem, poševnem in navpičnem položaju ter imajo prav zaradi tega posebna imena:

- maskirni tepih
- maskirni zid
- kulisa
- dekoracija

Mreže so izdelane iz industrijskega (bombaž, juta, žica) ali naravnega materiala (rafijska, trstika, protje, slama). Za maskiranje zalednih objektov predstavljajo mreže univerzalno sredstvo maskiranja.

c) Postavljanje objektov pod zemljo — predstavlja najbolj varen način maskiranja. V poštev prihaja predvsem pri novogradnjah industrijskih objektov. Zgraditev objekta pod zemljo se deli v dve fazi: delna in popolna gradnja pod zemljo.

Popolna gradnja pod zemljo prihaja v poštev za življenjsko važne objekte (vojaški, državni). V zadnjih letih se v mnogih državah Evrope vse bolj uveljavlja tako imenovan »podzemni urbanizem«, ki je v primeru agresije zelo pomemben za vsako državo. Prav zaradi tega se gradijo pod zemljo objekti, ki so življenjskega pomena za obrambo in preživetje vojnega pustošenja (električne centrale, vojaški industrijski objekti, skladišča, zaklonišča, državna arhiva). Slaba stran postavljanja podzemskih naprav je v tem, da se posamezna podjetja zaradi specifičnosti težko preselijo pod zemljo, ker tako delo zahteva dovolj časa, delovne sile in materiala — pri tem pa pride do vrste drugih težav. Delno postavljanje objektov pod zemljo zaradi maskiranja ima prav tako široke možnosti uporabe — posebno pri manjših objektih. Dobre lastnosti tovrstnega maskiranja so v tem, da se zmanjša reliefnost objekta, ustvarijo se ugodne možnosti za dopolnilno maskiranje, relativno hitro in na preprost način dosežemo dobre efekte. Ta način maskiranja je posebno ugoden pri manjših objektih: razna skladišča, stražarske hišice, transformatorske postaje ipd. Predvsem moramo upoštevati, da se delno postavljanje podzemskih objektov izvede pravočasno, da bi se delo dopolnilo še z naravnim maskiranjem (trava, pogozdovanje, ozelenitev itd.) ter na ta način dobimo čim bolj naraven videz maskiranega objekta.

Fizično maskiranje:

Ta način maskiranja objekta v zaledju ima predvsem pomen za dezinformiranje sovražnih vojunov in njihove obveščevalne mreže v zaledju.

Fizično maskiranje obsega:

- maskiranje zvoka (akustično maskiranje)
- svetlobno maskiranje (optično maskiranje)
- maskiranje radio in telefonskega omrežja

Maskiranje zvoka se v zalednjih podjetjih uporablja v dvojne namene. Prvič, da se v industrijskih podjetjih prepreči širjenje zvoka, ki nastaja pri delu motorjev in strojev v podjetju. Drugič pa z namenom, da se v lažnih objektih umetno ustvari trušč zaradi imitacije dela. V prvem primeru prikrivamo delo podjetja — posebno ponoči, ko se zvok lažje širi; zato se vse odprte zamašijo s krpami in ostalim materialom, da se moč zvoka zmanjša. V drugem primeru moramo na kraju, kjer je zgrajeno lažno podjetje, proizvajati zvoke (trušč) motorja in strojev — da ustvarijo vtis dela v resničnem podjetju. Imitacijo zvoka v lažnem objektu ustvarimo z delom nekaj motorjev (traktor, avtomobil), ki so pod izdelano maketo.

Svetlobno maskiranje je pravzaprav varanje sovražnika. Električna razsvetljava, postavljena v lažnih objektih — prevara sovražnika opazovalca in ga dezinformira.

Poškodbe v februarju

Po podatkih službe za varstvo pri delu je bilo na delovnih mestih v železarni v prejšnjem mesecu poškodovanih 40 naših sodelavcev. Poleg tega pa sta dva naša sodelavca utrpela poškodbi na poti v službo. Pregled poškodb in izgubljenih dni po delovnih enotah je naslednji: v talilnicah je bilo 13 poškodb in 327 izgubljenih dni, v valjarni Bela 5 — 165 dni, v valjarnah na Javorniku 8 — 288 dni, predelovalnih obratih prav tako 8 poškodb in 70 dni, vzdrževalnih obratih 4 in 226 dni, transportnih obratih 2 in 84 dni ter v upravnih službah samo 13 izgubljenih

dni še iz prejšnjih mesecev. Tudi v energetskih obratih v februarju ni bilo poškodovanih sodelavcev. Zaradi 40 poškodb, kolikor smo jih imeli v februarju, je bilo v celoti izgubljenih 1170 delovnih dni.

Edini dve poškodbi na poti so imeli v vzdrževalnih obratih, zaradi njih pa je bilo izgubljenih 38 delovnih dni. Razen tega so imeli še v valjarnah na Javorniku izgubljenih 9 delovnih dni zaradi poškodb v prejšnjih mesecih. Tako je bilo zaradi poškodb na poti v celoti izgubljenih 47 dni. Težjih poškodb v februarju ni bilo.

Zopet novi žerjavovodje

Prejšnji teden so opravljali kandidati za žerjavovodje pisni in ustni del teoretičnega strokovnega izpita. Tečaj, ki je trajal od 14. 11. lani do 25. 2. letos, je obiskovalo 43 zaposlenih v železarni. Med njimi sta bili tudi dve ženski. Izpite je opravil eden z odličnim uspehom, devet s prav dobrim, trinajst z dobrim in dva z zadostnim uspehom. Deset tečajnikov ima popravne izpite, pet kandidatov izpita ni naredilo, dva na izpit nista prišla, eden pa je med izpitom odstopil. Vsi, ki so izpite naredili in tisti, ki imajo popravni izpit, bodo nadaljevali še s praktičnimi vajami na voznji z žerjavi in ko bodo dovolj usposobljeni, bodo opravljali še praktični del strokovnega izpita.

B.

HONDURAS — V poročilu gospodarske komisije Združenih narodov za Latinsko Ameriko je navedena možnost za gradnjo nove železarne v eni izmed držav Srednje Amerike. Njena proizvodnja zmogljivost bi naj bila 150.000 ton surovega jekla in bi bila to prva železarna na tem

območju. Kot lokacijsko območje omenjajo Honduras ali pa Costa Rica. V Hondurasu je na razpolago kakovostna železova ruda s približno 60% železa. V državi Costa Rica pa so na razpolago nahajališča železove rude, ki pa vsebuje tudi nekaj titana.

Spomini iz NOB Jože Vidic

Jeseniški skojevci umirajo za domovino

V politično soparnih dneh pred drugo svetovno vojno, ko se je neizprosno bližala »nevihta«, se je na svetovni požar pripravljala tudi borbeno jeseniška mladina. Jesenice, mesto železarjev, Jesenice, mesto na meji nacistične Nemčije, so bile plodno polje za rast dveh nasprotujočih si socialnih in političnih grupacij. Petokolonaši so peli hvalnice nacistični ideologiji in hvalili bojevitiga in »vsemogočnega« Hitlerja. Klerikalci so z demagoškimi frami in za njih značilno hinavščino zavajali ljudi, da je »vsaka oblast dana od boga«. S tem so orali ledino za okupatorja, vnaprej dušili vsako misel na upor in vzgajali ljudi v slepi pokorščini. Taka politika je rodila mnogo zla. Ne pozabimo, da je bil jeseniški kaplan Križman med vojno na Dolenjskem eden izmed prvih organizatorjev bele garde.

V takšni socialno, nacionalno in politično razrvani družbi, se je kovala zavest jeseniške mladine. Prihod tovari-

ša Tita na čelo jugoslovanske komunistične partije in Ive Ribar-Lole na čelo Zveze komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ), je pomenil prelomnico v politiki vodilne delavske stranke. Nova politika Komunistične partije, ki jo je začrtal tovariš Tito, je posebno poudarjala pomen vzgoje mladih partijskih kadrov. Tudi razcvet skojevske organizacije na Jesenicah v letih pred vojno je posledica nove smeri.

Jeseniška in javorniška mladina sta se zbirali v delavskem domu pri Jelenju. Da bi bili varni pred policijo in vojnimi, ki so stikali za komunisti, so se sestajali pod odrom v dvorani. Kajti ne gre prezreti, da je bilo v stari Jugoslaviji delovanje Komunistične partije in SKOJ z zakonom prepovedano. Študijske krožke je vodil pisatelj Tone Čufar, ki je mladini bral dela ruskih klasikov, pa tudi svoja dela, ki so bila prežeta z revolucionarnimi idejami.

Telovadna in športna društva, dramski krožki in razna druga napredna delavska združenja so bile oblike v katerih se je kovala zavest jeseniške mladine.

Žal je iz predvojnega obdobja o delovanju jeseniške mladine zelo malo ohranjenega gradiva. Pa tudi iz prvega leta okupacije so nam znani le bežni utrinki. Po zaslugi domačih izdajalcev je nemški tajni policiji decembra 1941. leta uspelo, da je povsem likvidirala dve dobro organizirani skojevski skupini in to Podmežakljo in na Javorniku. Že v prvem letu vojne je jeseniška mladina hudo krvavela: Avgusta 1941. leta sta kot partizana padla Ferdo in Pavel Koren, septembra 1941. leta je bil na Koroski Beli kot talec ustreljen skojevec Karel Kraguljnik, januarja 1942. leta so bili v begunjskem zaporu obsojeni na smrt in ustreljeni skojevci: Marjan Okrožnik, Milan Ropret, Stane Rožič, Viktor Gregorač, Stane Lah, Stane Balanč, Jože Zalokar ter Mi-

mi Zupan in Zofka Traven. Zadnja je bila 1941. leta že sprejeta v članstvo Komunistične partije.

Leta 1942 sta padla jeseniška skojevca Stane Sekardi in Ivan Rebernik, medtem ko so bili v tem času nekateri skojevci po zaporih, v izseljeništvu ali pa v koncentracijskih taboriščih.

Pričujoči reportažni zapis nima ambicije, da bi podal verno zgodovinsko podobo o delovanju jeseniških skojevcev. To bi zahtevalo globljo in temeljito študijo. Namen te reportaže je iztrgati pozabi tista drobna in intimna življenja, pravzaprav spomine, ki jih na padle skojevce nosijo v srcih njihovi sorodniki in sodelavci. Na tej poti se bomo srečali s šestimi padlimi jeseniškimi sekretarji Skoja.

FERDO KOREN

Ferdo Koren je padel zelo mlad, star komaj dvajset let. Rojen je bil 6. novembra 1920. leta na Jesenicah. Njegova

mama je Jeseničanka, oče pa je bil iz Šent Jakoba na Koroskem. Oče je bil delavski zaupnik v železarni, mama pa predsednica delavskih žena in deklet na Jesenicah. V družinskem krogu so bili na dnevnem redu pogovori o delavskih pravicah, o boljšem družbenem sistemu, o boljšem življenju za vse ljudi. Ferdo je že v družinskem okolju dozoreval v revolucionarja.

Ko je Ferdo obiskoval drugi razred meščanske šole na Jesenicah, je profesor poklical njegovo mamo na razgovor. »Recite sinu, naj ne piše več takih nalog,« je svetoval profesor in pokazal mami šolsko nalogo, v kateri Ferdo piše o delavskih pravicah, o zatiranju in izkoriščanju delavcev od strani kapitalistov ipd.

Nekega dne je Ferdo doma rekel: »Mama, v šolo ne grem več, pa če se jezili ali ne.« To je bil zaključek spora s profesorji takratne meščanske šole.

(nadaljevanje)

Marko Butinar

Hvali morje, a drži se kopnega

(Nadaljevanje in konec)

27. 10. Na razbesnelo morje in na slapove vode, ki so zalivali palube in stopnišča, je je ostal le spomin. Ladijski inventar se je zmanjšal za mnogo pepelnikov, kozarcev steklenic, krožnikov in skodelic, a vseeno je današnje jutro pravo nasprotje minulih noči in dni. Že dolgo nas na zapadnem obzorju spremlja afriška obala, ki se strmo poganja iznad belih meglic, ki niso prav nič drugega kot le valovi, ki se razbijajo ob strmi skalnati obali. Valovi so dolgi, prelivajoči, ki vseeno močno zibljejo našo »Jugoslavijo«.

Afriška obala pa vse bolj izgineva in v zgodnjih jutranjih urah se približujemo Malti. Nebo je preprejeno z oblaki in kmalu curki dežja zalivajo palubo. Toda kmalu se približamo obali, enolični in strmi. Iznenada pa se v tej barieri, ki nas spremlja že nekaj časa, odpre ozek preliv. Plavajoče boje kažejo smer in med valobrani ladja zdrsne skozi ozek prehod. Iz morja se dvignejo stene in v njih je polno sledi dela ljudi. Radovedno ogledujemo te starodavne zgradbe, pa one iz novjših časov. Približujemo se La Valletti, glavnemu mestu Malte. Ob pomolih so privezane ogromne ladje, da se že ob prvem pogledu vpra-

šaš, kako so se pridrenjale skozi ono zaporo ob vstopu v luko. Tu se zaliv razširi in tvori edinstveno naravno pristanišče. Ob njem je nanizano mesto z burno in zanimivo preteklostjo.

Malteško otočje je zaradi izredno pomembne lege na sečišču pomembnih pomorskih poti znano že iz davne preteklosti. Otočje leži namreč na najožjem delu med obalama Afrike in Sicilije. Po starih izročilih je bil otok najprej zaseden od Feničanov, ki so sloveli kot izredni pomorščaki in trgovci z izdelki iz stekla in bronu. Kasneje so Feničane izrinili Kartaginci, Rimljani, Arabci, Normani, Anžujci in Argonci. V 15. stoletju pa so se otočja polastili Kastiljci, ki so osnovali znani Red malteških viteзов ali Red sv. Janeza Jeruzalemskega. Leta 1798 pa se je otočja polastil Bonaparte s svojimi četami. Francoze pa so izrinili z otočja Britanci in dokončno je prišla Malta v britansko posest s pariškim mirom leta 1814. Malta je tako postala ena najbolj pomembnih sredozemskih britanskih oporišč. V zadnji vojni je bila mnogokrat napadena iz zraka in morja zaradi njene strateške pomembnosti. V septembru leta 1964 pa je postala Malta neodvisna država, članica Commonwealtha; a mogočnega vpliva

Britanije se nemara še dolgo ne bo znebila.

Malta pa v najnovšem času ni zanimiva samo za stratege, politike in turiste. Zaradi burne preteklosti in domneve, da je Malta ostane pogorij, ki so pred tisočletji povezovali Evropo in Afriko in da je bilo takrat današnje Sredozemlje z jezeri prekrita pokrajina, Malto danes obiskujejo številni geologi in zgodovinarji. Najzgovornejše dokaze za te domneve so raziskovalci našli v mnogih votlinah, izmed katerih je najbolj poznana Ghar Dalam z okamenelimi vodnimi pticami in v njej izkopana okostja pred tisočletji živimi in izumrlimi ogromnimi živalmi. V tem predelu so ravno tako odkrili okostja pradednih prebivalcev otočja.

Izredno ugodno podjebje je eden izmed vzrokov za izredno dobro ohranjene preostanke predzgodovinske zapuščine tedanjih naseljenцев otočja. Edina priča o nekdanjem blišču in bogastvu kasnejših naseljenцев so le zapisi o palačah, templjih, trdnjavah in gledališčih. Od vsega bogastva je zaradi vojn in potresa ob koncu 11. stoletja ohranjenega le bore malo. V naravnih katastrofi je bila ravno tako uničena stara katedrala, sedanja pa stoji na kraju, kjer je v času

bivanja sv. Pavla na otoku stala hiša visokega rimskega uradnika Publiusa. Njega je sv. Pavel spreobrnil v gorečega kristjana, ki je po nasilni Pavlovi smrti nadaljeval poslanstvo in kasneje postal prvi malteški škof.

Davna preteklost nas je spremljala potem ves čas našega bivanja na otoku. Kar težko smo dojeli, da je na tako majhnem prostoru tako velika zapuščina nekdanjih prebivalcev otočja. Malteško otočje sestavljajo trije večji in dva manjša nenaseljena otoka. Površina otočja meri 315 km², 246 km² pa obsega največji otok, Malta. Prebivalcev šteje otočje nekaj več kot 300.000. Kmalu potem, ko se izkrcamo, nas pričakajo že davno odsluženi avtobusi. Brhka dekleta nam zažele dobrodošlico in rdeč nagelj z malteško zastavo in križem v košarici čaka na vsakega. Žal ozvočenje kmalu izdahne zaradi ropota te že davno odslužene skatle, so besede vodnice namenjene le najbližjim.

Prvi vtis je turoben, kot dan, ki je brez sonca in toplote. Hiše, ki so zgrnjene okrog pristanišča, so starikave, enoličnih, propadajočih pročelij. Cestišče je tlakovano z velikimi kockami, le nekaj vozil poskakuje po ulici. Naše vozilo, ki je bilo nekdanj tramvaj, pač ječi in cvili, da smo skorajda prepričani, da bo kmalu dokončno razpadlo. Zapuščamo pristaniško četrt La Vallette in vso pot proti Rabatu nas ob cesti spremlja stari akvdukt, ki povezuje mesti La Vallette in Mdino. Pokrajina

je pusta, rahlo valovita in le slabo obdelana. Na Malti ni ne rek in ne pogorij, zato je pokrajina dolgočasna. Morda zato veriga gričev na obzorju izgleda mnogo zanimivejša kot bi sicer in na skromnih krpah obdelane zemlje domačini goje žitarice, sadje, vinsko trto in tobak. A zemlja preživlja le neznaten del prebivalstva. Večini daje kruh pristanišče, zaposlitev v mestih, kjer ne manjka manjših tovarnih in seveda izdelava znanih čipk, filigranskih izdelkov in tkanin. Rabat je manjše mesto, ki pa slovi po katakombah, podzemnih pokopališčih, ki so bila močno razširjena v IV. stoletju. Notranost je prijetno hladna, nekatere vdolbine s pokrovi pa nas spominjajo na grške sarkofage. Mnogo grobov je izklesanih eden nad drugim; ti so bili namenjeni članom družin, manjše vdolbine v stenah pa so bile namenjene posameznim truplom. Posebnost katakomb so nizke, kamnite, okrogle mize, katerih namen je bil dolgo za raziskovalce uganka. Šele stara freska iz tistega obdobja je dala odgovor na vprašanje. Ob njih so svojci in prijatelji umrlega zaužili poslovljni obrok.

S katakombami pa je bila povezana z umetnim rovom tudi votlina, v kateri je živel sv. Pavel, potem ko je v letu 60 p. n. št. doživel brodolom pred obalo otoka. Votlina je sedaj v notranjosti cerkve in krasijo jo čudoviti kipi iz alabastra. Cerkev sv. Pavla je ena izmed najstarejših na otoku, kjer cerkva gotovo ne manjka, saj jih je

...di udejstvovanja za komunistično stranko, udeležbe na
prepadanih shodih, kjer so bila sklenjena teroristična in sabo-
tažnjenja, radi izdelovanja in razširjanja prepovedanih le-
tako komunistične stranke ter radi podpiranja morilskih tolp, so
bile 21. 1. 1942 naslednje osebe

ustreljene:

1. MBAC Teodor, roj. 12. 12. 1913, stan. v Stein-u.
2. ENKOVIČ Ciril, „ 6. 7. 1916, „ v Stein-u.
3. PEČ Rudolf, „ 6. 12. 1909, „ v Otočah (Werd).
4. OROŠNIK Marija Kurt, „ 1. 1. 1920, „ v Assling-u.
5. PAN Marija, „ 29. 11. 1923, „ v Jauerburg-u.
6. RJEK Karl, „ 5. 2. 1913, „ v Jauerburg-u.
7. LOKAR Jožef, „ 27. 10. 1920, „ v Jauerburg-u.
8. PRET Bogomil, „ 6. 9. 1921, „ v Jauerburg-u.
9. ŽIČ Stanko, „ 31. 1. 1922, „ v Jauerburg-u.
10. LANČ Stanislav, „ 16. 12. 1919, „ v Assling-u.
11. ICH Stanislav, „ 4. 12. 1917, „ v Assling-u.
12. IČ Mirko, „ 12. 5. 1921, „ v Assling-u.
13. EGORAČ Viktor, „ 27. 7. 1920, „ v Jauerburg-u.
14. OMAR Tugomir, „ 19. 10. 1919, „ brez stalnega biv.
15. AVEN Zofija, „ 19. 5. 1919, „ v Jauerburg-u.

...eldes, dne 21. januarja 1942.

Der Höhere // - und Polizeiführer
im Wehrkreis XVIII
// - Gruppenführer
und Generalleutnant der Polizei:
Rösener

okr 300. Ogledamo si rav-
no rimsko palačo, ki pa
je verna kopija nekdanje,
ki je prizadel potres in pa
izkaza novo cesto v prete-
klo. Del zgradbe je preure-
jen muzej, kjer so zbrani
prejeti iz celega otoka. Pre-
vladejo lončeni izdelki, naj-
prejstejske tkalsko orodje,
staročna tkalnica s stat-
vanstiskalnica za olive iz
1. letja, alabastrni kipi,
grški sarkofag z letnico 150
A. itd. Preostali na novo
zgrnjeni del, ki pa je verna
kop nekdanje, pa je oboga-
ten originalnimi mozaiki,
delopniš, stebrov, boga-
to rašenih delov oken in
vra

V neposredni bližini Rim-
skele pa je Mdina z ob-
zidi in obrambnim jar-
kom, kjer pa sedaj rastejo
potanče in fantje nabija-
jo go. Mdina je nekdanje
glavno mesto, ki so ga okrog
leta 30 dogradili Arabci. Še
danes dostop v mesto enak
nekajemu, po dvignem mo-
stupuži stara, prvotna lese-
nasta. Za mestnim obzid-
jem mevajajo stare mogočne
patrijske hiše nad tesnimi,
prami ulicami. Ime Mdina
pomeni »mesto tišine«, ki pa
poše kmalu kar neprijet-
na, edtem ko smo stopali
po ozkih ulicah in se ozi-
rali hladna pročelja starih
hiš. Le naši koraki odmeva-
li v zgajenem kamnitem
tla mesta, ki smo ga prekr-
stili »mrtvo mesto«. Iz ob-
zida pa je prav lep pogled
pro Valletti v daljavi in na
skrajno zeleno, valovito pokra-
jino, kjer je še največ kak-
tusa in agav in mnogo manj
obnega sveta.

V sosednjem mestecu Mo-
sta, ki leži v osrednjem delu
otoka, pa nam pokažejo zna-
no cerkev, ki je napravljena
po načrtih domačega arhitek-
ta. Delo je steklo leta 1833 in
je kljub podpori prebivalstva
in brezplačnemu delu otoških
umetnikov trajalo desetletja.
Ogromna kupola je tretja
največja na svetu, osrednji
del kupole pa je med zadnjo
vojno prebila bomba in ob-
ležala na marmornatih tleh. V
cerkvi, ki pod svojo streho
lahko sprejme 10.000 ljudi, je
bilo tedaj precej vernikov,
a ranjen ni bil nihče. Bom-
ba je še sedaj razstavljena
poleg ostalih zanimivosti v
zakristiji.

Po lepi asfaltni cesti se vr-
nemo v poznem popoldnevu
nazaj v La Valletto. Znajde-
mo se v trgovskem delu me-
sta, visoko nad pristaniščem,
v katerem so ladje pripete
druga ob drugi.

Dan ugaša, obzorje rdi, ko
sonce izgineva za obzorje.
Luči zagorijo vsepovsod, da
se tesne uličice, polne prodaj-
aln in lokalov zbleščijo v
odsevih barvnih reklam.

Za zadnji drobščakupimo
še nekaj spominkov in raz-
glednic, potem pa se čas za
obisk izteče. Spet in zadnjič
se vrnemo na »Jugoslavijo«,
ki kmalu izpluje iz mirnega
pristanišča na odprto razbur-
kano morje.

Doživetje se bliža koncu, vi-
harno morje nas premetava
celo noč in še naslednji dan.
Sredozemlje ostaja za spenje-
no slednjo ladijskega vijaka
in ko nas sprejme naš Ja-
dran, spet sije sonce in mo-
rje je mirno kot nikdar do-
slej.

111.

»To pa je lepo, da si jo hranila zame.«
Tinetova hvaležnost jo za trenutek razneži.
»Malo obtolčena je, a drugače cela.«
»Zares, te obtolčine,« si Tine ogleduje kanglico.
»Ja, obtolčine,« je Ani žal, da jih je omenila, saj
misli, da jih bo razbral tudi Tine, kakor jih razbira
ona, in da jo bo zdaj zdaj očitajoče pogledal.
Toda za Tineta te obtolčine niso črke, s katerimi
je na kanglici zapisan del mamine in očetove nesreč-
ne povesti.
»Čedna je. Še vedno je čedna,« je Tine te, nena-
dejane očetove dediščine vesel.
Tudi Ana je zadovoljna. Ko je Tine že pri durih,
ga opozori, naj bo v tovarni previden.
»Povsod! Ne samo na delovnem mestu! V tovarni
nesreča nikoli ne počiva!«
»Pazil bom, mama...«
5

»V tovarno? Na šiht? Je resnica?«
Tako se vprašuje Tine, kakor da vse to ni res
in kakor da samo sanja:
čisto brezoblačno jutro,
rosna strmina, po kateri se spušča proti reki,
majava brv, na kateri moraš biti previden, da ne
stopiš v kako luknjo med deskami in si zviješ ali
celo zlomiš nogo,
goste vrbe, nogometno igrišče, črni žlindrasti
tovarniški nasip, ki je vsako leto daljši,
cesta, prašna kotanjasta cesta, ta hip že podobna
reki delavcev, ki se zlivajo proti tovarniškemu vho-
du s kanglicami v rokah, med njimi on, val te reke,
vedno bolj polne reke, čim bliže tovarniškega vhoda
si...

SIVO MESTO

»Je vse to res?«

Tine se boji, od koraka do koraka bolj boji, da
se ne bo zdaj zdaj prebudil in razočarano vzdihnil:
sanje, samo sanje so bile... Korak se mu zdi pre-
malo trden, kakor da ne čuti resnične ceste pod
seboj, kakor da podplati njegovih čevljev ne melje-
jo sivega prahu in kakor da ta množica, ki ga nosi
s sabo, ni množica delavcev iz sivega mesta, marveč
množica tujcev, ki jih ne pozna in ki so si tako zelo
podobni drug drugemu, da jih ne moreš razločiti
drug od drugega. Nekaj sivega, žalostno zaskrblje-
nega je na njih, kakor da niso srečni, ker lahko de-
lajo v tovarni in ker imajo sleherni dan, sleherni
mesec, sleherni leto vse do starosti zagotovljeno
delo in kruh, kakor bi ga po Tinetovem morali ime-
ti in se tega tudi radostiti, kakor bi se tega radostil
sleherni brezposelni na njihovem mestu.

»Nobenega znanca ni videti,« postaja Tine zbe-
gan, obenem pa se že boji, da ne bo nikoli prišel
skozi ozki hodnik vratarnice, pred katero se gnete
množica v nekakšen vrtinec, ki golta ljudi, človeka
za človekom, dokler ne pogoltno tudi njega, ki s
strahom pošili na starega, plešastega vratarja,
na njegove dolge navzdol zavihane bujne svetlorja-
ve brke in prav take, naprej sršče obrvi. »Pajer
je. Portir Pajer,« ga Tine prepozna in negotovo sto-
pi mimo njega, kakor da ga bo vratar ustavil in mu
preprečil vstop v tovarno.

Toda vratar Pajer to jutro ne gleda delavcev,
kaj šele, da bi jih ustavljal in vpraševal po izkazni-
cah. Tega tudi drugače ni počel, saj je bil od vsega
začetka, ko je pred štiridesetimi leti prišel s Koro-
ške in se zaposlil v tovarni industrijske družbe, de-
lavski človek. Še več, bil je med prvimi delavci
v sivem mestu, ki so se že na prelomu stoletja upali
prištevati k socializmu, h 'kitajsko-japonskim', ka-
kor so jih v času kitajskega upora proti evropskim
kolonizatorjem imenovali nasprotniki in o njih pod
tem imenom pisali v črnem 'Slovencu'.

Stari delavci vedo, da je bil Ignac Pajer pred
dvema desetletjema in pol med rdečimi demon-
stranti, ki so v pokojnem cesarstvu terjali splošno
volilno pravico in jo naposled, ko se je cesar Franc

Jožef zbal revolucije in nemirov, kakršni so devet-
najstopetega izbruhnili v Rusiji proti vladavini ru-
skega carja, tudi izterjali. Ko so dobro leto kasneje
v revirju ustanovili rdečo kovinarsko strokovno or-
ganizacijo, je bil stari portir med ustanovitelji in
v njenem odboru vse do konca svetovne vojne, ko
so vodstvo v organizaciji prevzeli mlajši in bojevi-
tejši v pričakovanju, da bodo sami prevzeli oblast
kakor boljševiki in ustanovili delavsko-kmečko drža-
vo. Tako so upali, kakor še marsikje druge, do-
kler njihovo upanje ni skopnelo in so se uklonili
nasilju nove kraljevine Srbov, Hrvatov in Sloven-
cev, sedaj Jugoslavije, v kateri je prepovedano biti
sedaj ne samo komunist, marveč tudi Slovenec, ker
sta velesrbski kralj Aleksander in prav tako velesrb-
ski general Petar Živković sklenila, da obrneta Slo-
vence in druge nesrbske narode v nekakšne Jugo-
slovane.

Vratar Pajer o tem ne razmišlja, pač pa o nenad-
ni upokojitvi, ki ga je te dni nepričakovano zadela.
Uradniki, ki raziskujejo mišljenje in politično pri-
padnost zaposlenih delavcev in nameščencev, so iz-
vohali, da je bil med tistimi, ki so v revirju zasejali
rdeče seme, in da je za odgovorno mesto, kakršno
je vratarjevo, nezanesljiv. Upokojili so ga s sporo-
čilom, češ da je zaposlen v tovarni že več kakor
štirideset let in da ga zato ne potrebujejo več.
Danes je zadnji dan tu. Zato je tako potr, Majhno
pokojnino bo imel, moral bo zapustiti brezplačno
tovarniško stanovanje v baraki v Delavski ulici in
si poiskati stanovanje pri kakem zasebniku, stano-
vanje, za katerega bo šlo kakih tristo dinarjev, več
kakor polovica pokojnine, ki jo bo prejemal.

To so skrbi, ki mučijo Pajerja. Nihče med delav-
ci, ki stopajo mimo njega, ne ve zanje, dokler se
nekoč ne bodo s takimi skrbmi srečali sami. Tudi
Tine ne more slutiti, kaj se dogaja v vratarjevi no-
tranjosti. Samo njegove sršče obrvi vidi in pogled,
ki ga čuti na sebi, dokler ni na tovarniških tleh in
dokler se reka delavcev ne začne razlivali v rokave
proti obratom. Eden takih rokavov nosi tudi Tineta
proti žebljarni, kjer ga sprejme oglušujoči ropot
strojev.

»Mojsra bi rad,« vprašuje na ves glas nekoga.
»Mojsra?«

»Ja,« odlepi Tine pogled s tal in v delavcu pre-
pozna Janeza Lužarja. »Vi?« se razveseli.

»Tu sva si tuja. Ne smemo naju videti preveč
skupaj,« mu da vedeti Lužar. »Nihče ne sme posu-
miti, kaj sva. Tako bomo lažje delali,« misli na delo
med delavstvom, ki je v teh časih več kakor težavno
in skoro brez slehernega uspeha. »Tudi vohuni so
med nami. Zato bodi previden. Nobenega priznanja
nikomur, da si komunist,« daje Lužar kratke nauke,
ko vidi, da ni nikogar v njuni bližini, šele potem
pokaže Tinetu mojstrovno pisarno.

Tudi mojster je kratek.

»Zglasi se pri Črneliču. On te bo vpeljal v delo!«
To je vse. Tine pa že išče Črneliča, ki ga pozna,
saj mu je o njem pravila že mama, ki je med vojno
delala v zavajalnici.

»Črnelič? Črnelič?« vprašuje Tine, a mu ni treba
čakati, da bi mu povedali, saj ga ta hip ugleda že
od daleč po pleši in s pipo v ustih. »Tam je,« si
Tine odgovori sam in pohiti k staremu delavcu.
»K vam so me poslali,« pravi.

»Kdo?« se Črnelič popraska po sivih, kratko pri-
striženih brkih.

»Mojster.«

»Mojster?« ponovi Črnelič, potem pa reče: »Ti si
torej?« kakor da so ga o njem že obvestili. »Kosir-
nikov?«

»Kosirnikov,« prikimata Tine.

»Zrasel si, zrasel. Ko smo pokopavali očeta, si
bil komaj tak,« pokaže z roko.

Tine se ne spominja, da bi videl Črneliča na
očetovem pogrebu.

»Mogoče je bil, mogoče ne,« razmišlja, a ne vpra-
šuje.

»Sicer pa bi te moral prepoznati,« si stari delavec
ogleduje Tineta. »Atu si podoben. Ata je bil pogu-
men človek. Bolj pogumen kakor mi,« govori Črne-
lič, Tine pa ne pokaže nobenega znaka, kakšen vtis
so napravile nanj Črneličeve besede. »No, ja! V mla-
dih letih smo bili tudi mi taki.«

Kdo in kaj je Črnelič in kakšen je v mladih letih
bil, Tine ne ve. Pa tudi radoveden ni.

Potem ga začne Črnelič uvajati v delo. Delala
bosta na več strojih hkrati.

Kronološki pregled zgodovinskih dogodkov od 21. do 27. februarja

21. febr. 1906 poroča »Slovenec«, da je bilo v nedeljo, 18. februarja ustanovljeno na Jesenicah telovadno društvo Orel. Za prvega predsednika je bil izvoljen Ferdinand Rakelj. Poročevalec dodaja, da je bilo to društvo eno prvih orlovskih telovadnih društev, ustanovljeno v Sloveniji.

21. febr. 1937 intervenira občinska uprava Koroške Bele pri banu Dravske banovine glede gradnje novega mostu čez Savo na Javorniku, ki ga je leta 1926 odnesla narasla Sava. Ban Natlačen je sporočil, da bo za gradnjo navedenega mostu v tem letu nakazanih 500.000 dinarjev v banovinskem proračunu.

21. febr. 1938 je bila občinska uprava na Koroški Beli obveščena, da je banovinska uprava zavrnila njen letni proračun z utemeljitvijo, da ga je občina prekomerno povišala, ker je uvedla trošarino na električni tok in porabo premoga (za KID), da je odobrila kredit 25.000 din za zdravstvo in podporo revnim šolarjem. Postavke v proračunu takratnemu režimu niso ustrezale.

20.—21. febr. 1943 je sabotažni oddelek gorenjskega odreda odvil tračnice v predoru Dobrava—Podhom. Vlak, ki je zaradi tega iztiril v predoru, je za dalj časa ustavil promet na omenjeni relaciji, ker so Nemci imeli v utesnjenem prostoru dokaj težav, preden so spravili progo v red.

21. febr. 1942 so iz Begunj odpeljali manjši transport zapornikov, ki so bili po nalogu gestapa poslani v Dachau. Med njimi so bili skojevci Pavel Cvetko, Anton Kelih, Jože Medja in Valentin Pretnar ter aktivist OF Alojz Markovič.

22. febr. 1937 je bil dan na vpogled osnutek nove kolektivne pogodbe, staro je namreč KID 31. januarja odpovedala. Morda bo zanimiv podatek, kako je bilo včasih s plačanami dopusti delavcev. Do 5 let službe nič dopusta, nad 5 let 4 dni, nad 10 let 5 dni, nad 15 let 6 dni, nad 20 let 7 dni, nad 25 let službe 8 dni plačanega dopusta.

22. febr. 1920 so na seji izvršnega odbora JSDS sprejeli sklep XI. zbora JSDS ter odobrili ministerializem, sodelovanje strankinih zastopnikov v meščanskih vladah nove Jugoslavije ter dali strankinemu načelstvu pooblastilo, da sme razpustiti tiste organizacije, ki se ne bi pokorile tem sklepom. S tem se je pričel razkol v strankini organizaciji, kar je zelo ohromilo enotnost delavskega razreda, ki se je še posebno odražala na Jesenicah.

23. febr. 1906 je nemška uradniška stranka pri KID izdala predvolilni letak, s katerim je vodja stranke Karel Lukman pričel predvolilno kampanijo za predstoječe občinske volitve in pozival občinstvo, zlasti Nemce in uradništvo, da glasujejo na bližnjih volitvah za njegovo listo. Nosilec liste je bil Anton Pongratz, uradnik Bratovske skladišnice. Tako se je nemštvo na Jesenicah hotelo polastiti tudi občinske uprave.

23. febr. 1937 so predstavniki jeseniških strokovnih organizacij in člani upravnega sveta KID v prostorih Delavske zbornice v Ljubljani ponovno predelali tekst osnutka nove kolektivne pogodbe. Vendar KID ni hotela upoštevati vseh zahtev delavstva. Ob koncu so se predstavniki treh strokovnih organizacij izrekli za podpis. Tov. Leskošek Luka, ki je kot oblastni tajnik sodeloval pri pogajanjih, je izjavil, da mora prej seznaniti članstvo SMRJ na Jesenicah in prosil istočasno banovinskega inšpektorja za delo inž. Baraga, da izpolni dovoljenje za javen delavski shod na Jesenicah.

23. febr. 1942 je bil v hali martinarne sklican od strani vodstva DAF vsedelavski apel (zbor). Zbranim delavcem je govoril kot prvi predsednik centralne DAF iz Kranja dr. Hradecky, za njim pa je spregovoril vodja DAF KID inž. Semlak. Čeprav so bili taki in podobni apeli pripravljeni z vsem nacističnim pompom, med delavstvom niso izzvali zaželenega odziva.

23. febr. 1949 je bil v Titovev domu sindikalni aktiv Zvezarne, na katerem so razpravljali o nagrajevanju delavcev v metalurgiji in uvrščanju delavcev v posamezne kategorije. Sprejeli so tudi poziv železarne Store na tekmovanje za najboljši kolektiv črne metalurgije.

24. febr. 1923 je organiziral akcijski odbor Zveze neodvisnih sindikatov in Strokovne komisije protestne shode delavstva proti ukinjanju delavskih pravic o delovanju delavskih zaupnikov. Posebno močan odziv je bil na Jesenicah, kjer je delavstvo odločno zahtevalo svoje pravice.

24. febr. 1937 je bila nova kolektivna pogodba končno veljavno podpisana od strani vodstva KID in delavskih strokovnih organizacij JNS, ILZ in ZZD. SMRJ te kolektivne pogodbe, ki jo je diktirala KID, ni hotela podpisati, dokler ne bodo upoštevani in vnešeni dodatni predlogi, ki jih je postavila SMRJ.

24. febr. 1895 je bilo ustanovljeno na Kranjskem prvo delavsko konsumno društvo. To je predstavljalo prelomnico v preskrbi delavstva, do takrat je bilo namreč delavstvo v odvisnosti podjetja, tudi pri nabavi in kupovanju življenjskih potrebščin.

24. febr. 1947 je bila v dvorani fizikalnega doma na Jesenicah druga redna letna skupščina sindikalnih organizacij železarne Jesenice in Javornik.

25. febr. 1915 je začela obratovati nova hidroelektrarna Završnica. To je bila prva elektrarna na Gorenjskem, ki jo je gradila kranjska deželna vlada za potrebe široke potrošnje. Tako je Edisonova žarnica postopoma zamenjala po gorenjskih domovih »smrdljivke« kot so pravili lampam, v katerih so namesto petroleja kurili smrdljivo olje.

25. febr. 1937 je vodstvo strokovne organizacije SMRJ dostavilo upravnemu svetu KID dodatne predloge k spremembi kolektivne pogodbe v določenih postavkah, ki so bile sporne. KID je tudi pismene predloge zavrnila, tako je obveljala kolektivna pogodba, čeprav je predstavniki najbolj močnega sindikata niso sprejeli in podpisali.

25. febr. 1943 so borci Gorenjskega odreda izvedli pomembno sabotažno akcijo na železniški

progi Jesenice—Blejska Dobrava. V nočnih urah so odčili železniške tračnice nekaj sto metrov od postaje Kočna proti Dobravi. Kljub stalnim vojaškim patrolam nemškega »Bahnschutz« so uspeli odviti znaten del tirnic in jih premakniti, tako da je vlak, ki je prvi pripeljal, popolnoma iztiril. Ker je bil to tovorni vlak s polnimi vozovi premoga, so si javniški prebivalci nabrali premoga za nekaj zim.

25. febr. 1943 je imelo vodstvo DAF za vse obrate KID sejo odbora, na kateri je sodeloval tudi politični komisar KID SS oficir Thaler. Na tej seji so sprejeli nekaj sklepov kot: da se za dekleta, zaposlena v tovarni, uvede po vzoru nemških tovarn, obvezna telovadba med delom, za mladoletne delavce se uvede obvezen tedenski strokovni pouk, v ta namen se dokončujejo učilnice v poslopju Kašte. Vpelje se za delavstvo obvezne tečaje za uk nemščine. Spričo potreb, ki jih narekuje vedno večja poraba jekla, se uvede obvezno deseturno delo.

26. febr. 1885 se je pričel prvič pouk v novoustanovljeni šoli na Planini pod Golico. Šolsko leto je zaradi zime trajalo od tega datuma do 29. oktobra. V zimskem času so bile torej glavne počitnice, ki so trajale štiri mesece.

26. febr. 1942 intervenira komisar za utrjevanje nemštva iz Celovca pri vodju komisariata na Jesenicah glede zaplembe imovine (premičnine in nepremičnine) 21 izseljenih družin z Jesenic in Javornika. Omeniti je treba, da so vsem tistim družinam, ki so bile izseljene v Nemčijo, prek urada Volksdeutschemittelstelle s centralo v Berlinu, imovino zaplenili. To pa so bile v glavnem družine ustreljenih talcev in v NOV padlih komunistov. Taborišča, v katere so izselili te družine, se niso tretirala kot navadna izseljeniška taborišča.

27. febr. 1937 je bila na okrajnem sodišču v Kranjski gori zanimiva razprava. Strokovni organizaciji SMRJ in JSZ sta vložili tožbo proti KID, ker je z odpovedjo kolektivne pogodbe 31.1.1937 prekršila paragraf 219 o zaščiti delavcev. Pravdo sta organizaciji v takratnem režimu v Kranjski gori izgubili, vendar je bila potem vložena pritožba na višje sodišče. To je bil eden prvih tovrstnih procesov v zgodovini delavskega gibanja. Po tem datumu so se sankcije KID proti takratnim vodilnim članom SMRJ kot iniciatorjem še povečale. Žal se centrala SMRJ v Beogradu ni postavila na stran podružnice SMRJ na Jesenicah, ki je vodila s KID tako odločno borbo za uveljavljanje delavskih pravic.

POPRAVEK

V predzadnji številki Železarja je bilo napramo, da je 15. februarja 1932 KID ustavila vse obrate na Jesenicah in Javorniku. Po preverjenih podatkih je bilo to 15. marca 1932 in ne 15. februarja 1932 kot navaja to Koledar KPJ in ZKJ. KID je 1. marca 1932 izdala razglas, s katerim je naznanila delavstvu štirinajstdnevno odpoved, ki stopi v veljavo 15. marca 1932. S tem datumom je bilo delavstvo dejansko tudi izprto iz podjetja, obratovanje pa ustavljeno.

Ob popisu nekdanjih aktivistov OF

V osmi številki Železarja, dne 27. februarja, je bil objavljen razpis za popis nekdanjih aktivistov OF z navedbo kriterijev, po katerih je naziv aktivist Osvobodilne fronte upravičen. Ta naloga je bila zaupana Socialistični zvezi delovnih ljudi, kot naslednici OF. Pri tem je prišlo do različnih razlag pa tudi kritik, zakaj se lotevamo te naloge šele 25 let po osvoboditvi. Odbor za proslavo pri republiški konferenci SZDL Slovenije je že v svojem pismu poudaril, da gre predvsem za izpopolnjevanje evidence nekdanjih aktivistov OF in ne za ustvarjanje neke nove evidence. Ker je večina nekdanjih aktivistov že organiziranih v organizaciji ZZB

NOV, je sedanja naloga popisati nekdanje aktiviste, ki so zaradi preseljevanja ali svoje skromnosti ostali neevidentirani. Verjetno so priprave za proslavo 25-letnice osvoboditve Slovenije in za zbor aktivistov Osvobodilne fronte v Dolenjskih toplicah, dne 26. aprila t. l. v počastitev te obletnice, najbolj primeren čas, da se ta pomankljivost popravi. Naloga pa ni enostavna, kajti čas je mnogo stvari že zabrisal, mnogo ljudi pa je ostalo tudi zagrenjenih, ker se je po osvoboditvi pozabilo nanje, ne zato ker niso bili evidentirani kot nekdanji aktivisti, ampak zato, ker so v socialnih težavah ostali sami in pozabljeni. Torej gre tudi zato,

da popravimo, kar se popravi da. Pri obravnavanju statusa aktivista OF smo bili v preteklosti poleg drugega večsih tudi zelo ozki. Motila nas je verska ali nazorska pripadnost človeka, ki je pa sicer organizirano podpiral gibanje; tehtali smo količino, ne pa trajnost in organizirano podpore itd.

O vsem tem so govorili tudi na zadnji seji predsedstva občinske konference SZDL in se dalj časa zadržali pri tem, kako se čimbolj uspešno lotiti naloge. Na seji so opozorili tudi na to, da popis ne sodi v priznavanje bonitet, ki jih uživajo borci in aktivisti po posebnem zakonu o

dvojnem štetju in druge zakonske ugodnosti. Popis je namenjen predvsem temu, da se evidentira še vse neevidentirane nekdanje aktiviste OF, ki v smislu kriterijev, ki jih je določil izvršni odbor SZDL, opravičujejo naziv aktivista OF. Seveda pa popis tudi zavezuje organizacije SZDL, da pogledajo, v kakšnem položaju živijo nekdanji aktivisti, da poskrbijo za njihov položaj in da jim po potrebi nudijo moralno in materialno pomoč.

Predsedstvo je sklenilo, da se pri krajevnih organizacijah SZDL formirajo posebne komisije, sestavljene iz nekdanjih aktivistov, borcev, članov vodstev medvojnih organizacij (OF, AFZ, SKOJ, ZMS), terenskih obveščevalcev, članov gospodarskih ko-

misij idr., ki naj popišejo še neevidentirane nekdanje aktiviste in zbirajo prijave ter presodijo opravičljivost prijave. Na nekaterih terenih bo to delo izredno težko, ker se je po vojni priselilo mnogo novih prebivalcev iz drugih področij Slovenije in Jugoslavije. Nekdanji, še ne evidentirani aktivisti OF, lahko na krajevnih odborih ali na občinskem vodstvu SZDL dobijo posebne prijavnice, da se jim olajša delo. Le-te naj pošljejo ali dostavi-jo krajevnim organizacijam SZDL, ki bodo zbrane dostavili občinskemu vodstvu. Za uspešno delo pa bo potrebno tesno sodelovanje z organizacijami ZZB NOV.

Popis še neevidentiranih nekdanjih aktivistov OF naj bo tudi obveza organizacij SZDL ob 25-letnici osvoboditve.

Volivci vprašujejo — skupščina odgovarja

Na pravkar minulih zborih volivcev v naši občini, katerih se je od 19.311 udeležilo 765 volivcev, je bilo postavljenih tudi vrsto vprašanj. Skupščina občine je po zbranih zapisnikih pripravila obširno informacijo, kjer odgovarjajo na vsa postavljena vprašanja. Informacija je bila posredovana odbornikom na četrtkovni seji obeh zborov SOB, posredovana pa bo tudi volivcem prek krajevnih skupnosti.

Menimo, da bo tudi zapis v Železaru prispeval k boljši obveščenosti občanov. Zato bomo v treh nadaljevanjih posredovali tako vprašanja volivcev kot odgovore skupščine občine. Posredujemo jih po zborih volivcev.

JESENICE — SAVA

Volivci: Pred začetkom gradbenih in komunalnih del na Tomšičevi cesti naj bi uredili kanalizacijo, razsvetljavo, regulirali hudournike in uredili zgornjo pot ob gozdu!

Skupščina občine: Nadaljevanje rekonstrukcije Tomšičeve ceste bo izvršeno po projektu, ki ga bo pripravilo Projektivno podjetje Kranj. Projekt bo obsegal vse elemente, ki jih mora imeti mestna ulica.

Volivci: V ulici Bratov Stražišarjev, Benedičičevi ulici, ulici Gustla Stravsca in na Razgledni poti je potrebno vsaj zasilno urediti razsvetljavo in kanalizacijo.

SOB: V teh ulicah bo samo redno vzdrževanje obstoječih komunalnih naprav, ker za kakršnekoli večje rekonstrukcije ni finančnih sredstev.

Volivci: V ulici Cankarjevega bataljona naj se uredi čiščenje jaskov in odvoz smeti, v poletnem času pa polivanje ulice.

SOB: Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve bo glede čiščenja ja-

škov in odvoz smeti predlog posredoval podjetju Kovinar, ki je po občinskem odloku zadolžen za urejanje teh vprašanj. V poletnem času pa bodo protiprašno obdelali ceste z ustrezno emulzijo na območju mesta. Poleg tega bo posebna komisija pregledala možnosti za razširitev ulice Gustla Stravsca, prav tako zahtevo po ureditvi grabna »Klinarica« in podesta pri mostu pri Brunarju.

Lastnike hiš na Razgledni poti pa bodo opozorili na nabavo posod za smeti, komunalno podjetje Kovinar pa je že z odlokom zadolženo za redno odvažanje smeti na celotnem območju mesta.

JESENICE — PODMEŽAKLJA

Volivci: Uredili naj bi Prešernovo cesto od Hermana navzgor proti železniški postaji, obenem tudi zelenico ob podvozu!

SOB: Na tej cesti bodo letos izvajali samo vzdrževalna dela.

Volivci: Na vseh odročnih ulicah naj bi uredili pluzenje

snega, vendar ne s pet do šestdnevno zamudo.

SOB: Čiščenje snega na območju mesta Jesenice se ureja s pogodbo med občino in podjetjem Kovinar. Sestavni del pogodbe je program čiščenja, ki določa, da se najbolj prometne ulice čistijo v prvih dneh, ostale v naslednjih dneh.

Volivci: Na območju krajevne skupnosti naj bi uredili trgovino — mogoče več podjetij skupaj — ki bi vsebovala mesnico, trgovino z zelenjavo in malim bifejem.

SOB: Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve že dela na realizaciji predloga, vendar ni mogoče točno določiti časovno realizacijo sklepa (lokacija, investitor).

Volivci: Dokončno naj bi enkrat uredili obrežni zid Save, kar naj bi vnesli v I. prioriteto.

SOB: Regulacijo obrežja Save na Jesenicah financira vodni sklad SRS, prek splošne vodne skupnosti Gorenjske v Kranju, ki je istočasno izvajalec regulacijskih del. Zaradi pomanjkanja denarja opravljajo dela po etapah. V letošnjem letu je gorenjska vodna skupnost predvidela za regulacijo in vzdrževanje obrežja Save v Zgornjesavski dolini 1.300.000 din, od tega odpade za nadaljevanje regulacijskih del nad Jesenicami 950.000 din.

Poleg tega bodo ustrezne službe pregledale potrebe po ureditvi električne razsvetljave, postopno, odvisno od denarja bodo v prihodnjih letih asfaltirali stranske ulice v mestu, na Fužinski cesti pa bodo v letošnjem letu izvajali

li le najnujnejša vzdrževalna dela.

HRUŠICA

Volivci: Pri sredstvih za ureditev in asfaltiranje ceste naj bi upoštevali tudi projekt za kanalizacijo in pločnik, ki ga je krajevna skupnost pripravljena sofinancirati.

SOB: Priporočamo, da krajevna skupnost takoj naroči in financira projekt za kanalizacijo in pločnik ob cesti I/1a, oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve pa naj bi poskušal pri cestnem podjetju Kranj doseči delno sofinanciranje in realizacijo v času, ko bodo urejali glavno cesto skozi Hrušico.

Volivci: Zaključili naj bi izdelavo urbanističnega načrta za celotno naselje Hrušica.

SOB: Po odloku o urbanističnem programu naselje Hrušico urejajo z urbanističnim redom, zaradi česar tudi ni možno naročiti izdelavo posebnega urbanističnega načrta za naselje. Posamezna območja pa bodo reševana (do izdelave urbanističnega

načrta mesta Jesenice, ki bo zajel tudi Hrušico) z zazidalnimi načrti oz. tako imenovano skupinsko lokacijo kot npr. območje spodnjega dela Dobršnika.

Volivci: V proračunu naj bi upoštevali zavarovanje spodnjega dela hudournika Dobršnik s tem, da se v drugi fazi zavaruje tudi gornji del hudournika!

SOB: Ureditev spodnjega dela hudournika od ceste do Save je že v programu komunalnih del za letošnje leto. Ureditev zgornjega dela pa je zajeta v programu komunalnih del, ki jih je treba opraviti v naslednjih letih.

Poleg tega so volivci zahtevali, da bi hitreje izvajali zavarovalna dela na desnem bregu Save, pri čemer je odgovor v bistvu enak kot pri vprašanju volivcev iz Podmežaklje. Ureditev kanalizacije in pločnika od parkirnega prostora do vrha klanca pa naj bi vnesli v program komunalnih del, ki jih je potrebno opraviti v naslednjih letih.

Aljaževe ceste ni na seznamu

Zimski čas je čas nevšečnosti za avtomobiliste. Marsikdo, ki se vrača z nedeljskega oddiha, brez moči ostane na cesti, še posebno, če stanuje neke v višjih predelih mesta. To se dogaja v vseh mestih, vendar po nekaj dneh ali celo urah po novozapadlem snegu podjetje za vzdrževanje cest ceste očisti, tako da so spet pripravljene za nemoten promet. To se dogaja tudi na Jesenicah, vendar

žal ne povsod. Zelo prizadeti se čutijo na primer prebivalci Aljaževe ceste.

Po vsakem novozapadlem snegu ima komunalno podjetje res veliko dela. Vsekakor imajo prednost glavne ceste, toda po tridnevnem čakanju so prebivalci upravičeno lahko upali, da bo buldožer ali plug očistil tudi Aljažovo cesto. Toda ostalo je samo pri upanju. Deset voznikov avtomobilov je zaman čakalo usmiljenja. Ker pa nekaterim pomeni avto tudi vsakdanji zaslužek, so bili prisiljeni vzeti lopato v roke in v enem popoldnevu je bila cesta »splužena«. Enostavno, mar ne?

Ko so prebivalci oziroma avtomobilisti že upali, da jim letos zima ne bo več zagodla, je v zadnjem tednu zapadlo precej snega. In spet so bili odrezani od sveta. Bolj iz radovednosti kot pa z upanjem na motorizirano pluzenje so se prizadeti pozanimali na komunalnem podjetju. Ne mnogo obetajoč odgovor se je glasil: »Aljaževe ceste že nekaj časa na seznamu za vzdrževanje nimamo.« Nekako potešeni so se spet lotili stometrške razdalje do Tomšičeve ceste in s plahim upanjem, da bodo Aljažovo cesto oziroma njene avtomobiliste izključili tudi iz seznama za cestnino in druge komunalne dajatve.

Prebivalci Aljaževe ceste se opravičeno sprašujejo, ali je ta cesta res tako nepomembna, da ni vredno na njej napraviti niti ene delovne ure, ki bi jo plug ali buldožer porabil, da bi očistil prevelike količine snega in s tem omogočil nemoteno hojo in promet na tej cesti.

Sončni vlak - 1970

Že več let prirejajo avstrijske organizacije za svoje invalide izlete po državah. Osnovni namen teh potovanj je, da invalidom omogočijo spoznavanje krajev, običajev in ljudi. Pri nas je poznana ta akcija že od leta 1968, ko je prvič pripeljal »Sončni vlak« v Slovenijo. Ravno tako smo tudi v letu 1969 priredili krajše sprejeme na posameznih postajah.

Kot vsako leto bo tudi letos humanitarna akcija pod imenom »Sončni vlak«, kateri se bomo pridružili tudi Jugoslovani. Avstrijskemu »Sončnemu vlak« bomo priklopili tudi dva naša vagona. Tako bo omogočeno potovanje 60 našim invalidom, ki bodo prepotovali Hrvaško, Slove-

nijo, Avstrijo, Nemčijo, Liechtenstein in Švico.

Odbor za »Sončni vlak 1970« ima zelo težko nalogo. Napraviti mora izbor. Izmed 200 prijavljenih mora izbrati 60 udeležencev, ki bodo iz vseh krajev Slovenije.

»Sončni vlak 1970« bo na poti od 6. do 9. maja. V Slovenijo bo pripeljal 9. maja in to na Jesenice, od tu dalje pa prek Ljubljane na Reko. Naslednji dan pa prek Celja in Maribora v Avstrijo.

Nekatera naša podjetja bodo delno podprla akcijo. Tudi pomoč občanov bo dobrodošla. V ta namen je odbor izdal spominske nalepke v vrednosti 1 ND z emblemom velike akcije »Sončni vlak 1970«.

GOF

Sončni vlak 1969 na Jesenicah

Praznovanje dneva žena

Že več dni pred praznovanjem je bilo v socialnem zavodu dr. Franceta Berglja posebno razpoloženje.

V sredo, 4. marca so žene v zavodu obiskali učenci dveh razredov osnovne šole Prežihov Voranc in jim priredili kulturni program.

Ob petih popoldne so praznovala v zavodu žene članice organizacije VVI terena Plavž-Hrušica in Planina pod Golico z obravnavanjem aktualnih organizacijskih zadev.

Istega dne zvečer je bilo

organizirano praznovanje za žene stanovalke-oskrbovanke in žene delavke zavoda. Praznovanje je dobilo svoj čar ob nastopu moškega pevskega zbora Jeklar — Železarne, ki je s koncertom umetnih in narodnih pesmi prinesel v zavod kulturno poživilo, ki bo ostalo ženam in vsem, ki so koncert poslušali, še dolgo v spominu.

Pevci so se spomnili tudi na žene težje bolnice, ki se niso mogle udeležiti koncerta v jedilnici ter so jim na oddelku pri odprtih vratih sob izvedli poseben program.

Mamicam za njihov praznik

Ritmično-glasbena skupina Svobode Javornik je tudi ob letošnjem prazniku delovnih in borbenih žensk pripravila zanimiv in pester program pod naslovom »Mamicam za praznik«. Otroci so se pod vodstvom Marije Malejeve na letošnje praznovanje 8. marca, dneva žena, pripravljali že dalj časa.

V nedeljo popoldan so se zbrali v pevski sobi delavskega doma na Javorniku. 27 cibancov, ki redno obiskujejo vaje, se je predstavilo s pesmicami in deklamacijami. Prireditev si je ogledalo več kot 60 odraslih, med njimi največ žena.

Joža Bertonec — umetni kovač iz Kroke, razstavlja na Jesenicah

Jutri v soboto 14. t. m. bodo v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli tretjo letošnjo razstavo. S svojimi umetniško oblikovanimi izdelki iz železa se bo predstavil Joža Bertonec, umetni kovač iz Kroke, letošnji nagrajenec s Prešernovo nagrado za Gorenjsko. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure, do vključno 25. marca. Da našim bralcem predstavimo tega klenega moža, ki že od otroštva vihti kovaško kladivo, smo prosili umetnostno zgodovinarico Marušo AVGUSTIN, da ga поблиže predstavi. Tako le je napisala:

•Joža Bertonec velja danes pri nas za pravega mojstra umetnega kovaštva.

Kot Kropar je zrasel s tradicijo obdelave železa, ki sega v Kropi daleč v srednji vek, njeni začetki pa so verjetno še mnogo starejši.

Enega največjih razcvetov železarstva je doživelo železarsko naselje pod Jelovico na prehodu iz srednjega v novi vek. Posebne svoboščine, ki jih je dobila Kropa, kakor tudi Kamna gorica in Lipnica z Rudarskim redom avstrijskega cesarja Ferdinanda leta 1550, so privlačile tujce, posebno Italijane in tudi domačo delovno silo držale doma. Tako so na Jelovici, ki je bila bogata železove rude, posebno v 16., 17. in 18. stoletju nakopali velike količine rude in jo predelovali v Kropi in Kamni gorici, kjer je želejarstvo, kot le malo kje pri nas, doživelo velik razmah. V 19. stoletju je izdelovanje žebeljev začelo nazadovati in leta 1880 povsem prenehalo zaradi primanjko-

vanja rude in zaradi velike konkurence železarskih izdelkov od drugod.

Da bi izboljšali težki položaj je bila leta 1895 v Kropi ustanovljena prva žebeljarska in železoobratna zadruga. V njej je kasneje Joža Bertonec že kot otrok delal skupaj z očetom in materjo.

Joža Bertonec je kot umetni kovač samorastnik. Na začetni poti ga je spremljal pokojni Jože Gašperšič iz Kroke, takratni direktor žebeljarske zadruge Plamen, ki je v mlademu kovaču zaslutil oblikovalca, ki zmore več kot tisto, kar ima v programu žebeljarske zadruge.

Ko je bila leta 1937 ustanovljena umetna kovačnica, je Joža Bertonec dobil v njej mesto prvega risarja in kasneje kovača. Tu se je »izsolal« ob neposrednem delu, ko je iz dneva v dan odkrival nove možnosti oblikovanja kovine in vedno nove tehnike obdelave železa kot so: krčenje, raztezanje, cepljenje, napenjanje, luknjanje, suka-

nje itd. v čemer je kmalu postal pravi mojster. V tej delavnici je vzgojil prvo generacijo umetnih kovačev, vendar je vojna prekinila njeno mnogoobetajočo rast.

Po vojni je najprej doma nadaljeval z delom in vzgajanjem naraščaja, kasneje pa je odšel na metalurški inštitut v Ljubljano in tam po treh letih dela dobil naziv likovnega umetnika.

Obogaten z novimi izkušnjami se je kmalu spet vrnil, najprej v Kamno gorico in nato v Kropo, kjer še danes živi in dela.

Razstavljeni dela dokazujejo, da mojster Bertonec odlično obvlada material, pozna njegove možnosti, da tako rekoč neposredno snuje v žarečem železu, čeprav si dela tudi skice.

Pozna in z veliko spretnostjo uporablja tudi različne tehnike kovanja. Laik si težko predstavlja, kako iz kovinske plošče ali palice nastane npr. ovnova glava, maska, svečnik, zmaj ali okenske mreže, ki se od razstavljenih del še posebej odlikujejo.

Mojster Bertonec se trudi, da bi iz kosa železa dobil obliko, ki bi bila vedno nova in vedno različna in kateri bi bil vedno prisoten osebni pečat ustvarjalca.

Čeprav izhaja njegovo delo iz oblikovnih predstav klasičnih obdobij obdelave železa, se vendar ogiba pretiranemu krašenju in s strogostjo oblik do določene mere oddoljuje tudi modernim stremljenjem, ki odklanjajo ornamentalni okras.

Dela našega razstavljalca spominjajo po svojem izrazu in kvaliteti na delu srednjeveških mojstrov obrtnikov, ki svoje umetnosti niso obešali na veliki zvon pa so nam vendar zapustili dediščino, ki jo občudujemo še danes.

Fotomaterji in ljubitelji lepe fotografije

Fotoklub ANDREJ PREŠERN se stalno prizadeva, da tistim, ki imajo foto aparate omogoči osnovno izobrazbo o ravnanju s fotoaparatom in o samostojnem razvijanju poslikanih filmov in kopiranja fotografij. V ta namen ima na Stari Savi dobro opremljeno temnico, ki jo lahko proti majhni odškodnini uporabljajo vsi člani fotokluba. Vsako leto organizira tudi foto tečaj, na katerem se člani lahko naučijo fotografskih veščin ob pomoči starejših in izkušenih fotomaterjev. Za tiste amaterje, ki so že večji fotografirani, pa bo fotoklub organiziral debatne večere vsakih štirinajst dni, na katerih nameravajo obravnavati aktualne teme višje stopnje fotografije in slikovne kritike ali pa odgovarjati na vprašanja svojih članov.

Letošnjo spomlad bo fotoklub ANDREJ PREŠERN organiziral fototečaj za začetnike, ne glede na starost in spol in bo imel tri dele:

1. opis in ravnanje s fotoaparatom,
2. film in razvijanje in
3. izdelava fotografij.

Na tečaju bodo predavali izkušeni fotomaterji kluba. Prijave za tečaj sprejema in daje tudi podrobnejša pojasnila tajnik kluba Franc ČRV, strokovna knjižnica, telefon št. 271. Da bi s tečajem lahko čimprej začeli ter ga zaključili do poletja, prosi odbor kluba vse zainteresirane, da se prijavijo najkasneje do ponedeljka, 16. marca 1970. O pričetku tečaja bodo vsi prijavljeni naknadno obveščeni.

Vabi odbor fotokluba ANDREJ PREŠERN Jesenice.

Za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše so prispevali:

Honorar za objavljeni prispevek v 51. številu Železarja Jože Tomažič — 24,00 din; del honorarja za objavljeni prispevek v 45. številu Železarja Janez Horvat — 13,00 din; občinski sindikalni svet Jesenice naneslo venca na grob pokojnemu Jožu Tomažiču in Simonu Žvanu — 200,00 din; Kapus Albin, Jesenice, C. talcev 5 — 20,00 din; komite občinske konference ZK Jesenice namesto venca na grob pokojnemu Jožu Tomažiču, Simonu Žvanu, Ani Rakoše in Andreju Hrastu — 280,00 din; Franja Stanovnik, Škofja Loka, Jerogovo predm. 27 — 100,00 din; Krsto Sučur, Jesenice je odstopil svoj honorar za objavljeni prispevek v 45. številu Železarja — 11,00 din; osnovna šola Gorje pri Bledu — 897,00 din.

Do 11. marca 1970 je bilo zbranih skupno 125.317,10 dinarjev. Za prispevke se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo.

Prispevke nakazujte na žiro račun: 5153-679-8-2135 ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE, sklad za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše.

RAZPIS

PLANINSKO DRUŠTVO JESENICE

razpisuje za Tičarjev dom na Vrščicu naslednja prosta delovna mesta:

- 1 TOČAJKO
- 2 SERVIRKI
- 1 PRODAJALKO SPOMINČKOV

Zaželeno je vsaj delno znanje nemščine in italijanščine. Prijavijo se lahko tudi moški. Osebni dohodki po dogovoru in pravilniku društva. Prijave pošljite na naslov: Planinsko društvo Jesenice, Jesenice, Cesta železarjev 1, p. p. 75.

Kako pomagamo otroku pri učenju?

(Nadaljevanje in konec)

TEŽAVE IN NAPAKE PRI BRANJU:

V prvih razredih osnovne šole je učiteljeva razlaga glavni vir otrokovih novih spoznanj. Pozneje pa stopa v ospredje branje, ki postane glavni vir znanja. Vzporodno s tem pa pridejo tudi prve težave. Težave v obvladavanju branja se vlečejo tja do tretjega razreda. Starši so zaskrbljeni in razočarani nad otrokom, ter ga zlepa, še večkrat pa z živčno nestrpnostjo silijo, da čim več bere. Za pridobivanje bralne sposob-

nosti je prav gotovo odločilna vloga vaje, večkratno glasno branje dan za dnem, mesece in mesece. Za otroka začetno branje ni prijetnost, ampak napor. Zato je potrebna ne le zahteva staršev, ampak tudi njihova moralna spodbuda, še posebej v primerih, ko nastopijo zastoji in težave. Pomagati mu moramo, da se v otroku okrepi zaupanje vase, da se mu vrne že mogoče zamrlo prepričanje, da bo kos tudi tem težavam. Zato naj bodo vaje po težavnosti primerne, postopoma ga vodimo od lažjih do težjih besed, od lažjih do za-

htevnejših beril. Obvladanje bralne spretnosti ne napreduje enakomerno, ampak skokovito. Kadar skoro že obupamo nad nuspom tolikih vaj, nas preseneti naden hiter napredek. Otroku je treba zagotoviti vsebinsko in slikovno privlačno čtivo. Tako postane knjiga otroku prijateljica, branje pa užitek in koristno razvedrilo.

MOTNJE PRI PISANJU:

Nekateri otroci razmeroma zlahka dosežejo spretnost hitrega, pravilnega in lepega pisanja, drugi pa imajo pri

tem hude težave. Na to vpliva že različna motorična spretnost prstov. Pri pisanju pa nastopajo tudi druge težave. Nekateri otroci zamenjujejo črke, jih spuščajo — podobno kot pri branju. Vzroki za to so lahko različni in še niso do kraja proučeni. Včasih je vzrok neravnost, včasih je že izgovorjava nejasna in otrok »požira« posamezne glasove in zloge. Vse te težave pa niso nepremostljive. S takim otrokom moramo ravnati predvsem s potrpežljivostjo in brez nasilja. Napak ne more popraviti v kratkem času, čeprav bi jih še tako radi. Upoštevati moramo, da je njemu potreben večji napor kot vrstnikom, da premaga težave začetnega pisanja. Potrebne so posebne vaje v izgovorjavi, branju in pisanju besed, pri katerih se

rad zmoti. Če so te težave večje, se moramo posvetovati s strokovnjakom — ortopedagogom.

Levičarstvo je vprašanje zase. Ali moramo za vsako celo prisiliti levičarja, da bi pisal z desnice? Med strokovnjaki prevladuje mnenje, da vsaj izrazitega levičarja ne smemo siliti, da bi pisal z desnico. Premnoge izkušnje so namreč pokazale, da pri tem tvegamo zelo hude posledice: jecljanje, motnje pri branju in pisanju, nevrotično vedenje ipd. Izraziti levičar bo vedno pisal bolje in lepše z levico kot z desnico.

KAKO POMAGAMO OTROKU PRI DOMAČIH NALOGAH:

Ker je v prvih razredih osnovne šole težišče domačega učenja prav na pismenih

Delovna konferenca Svobode odpovedana

Preteklo soboto zvečer bi morala biti delovna konferenca javorški Svobode. O problemih, o katerih naj bi se pogovorili, smo pisali že v prejšnji številki. Toda žal zaradi premajhne udeležbe upravni odbor Svobode konference ni mogel izpeljati do kraja. V godbeni sobi, kjer bi morala biti konferenca, se je zbralo kakih 30 članov društva in med njimi ni bilo žal niti vseh članov UO. Precej več članov društva je bilo v restavraciji Turist, kjer so nameravali počakati začetek družabnega večera. Člani društva, ki so se nameravali udeležiti konference in so čakali na začetek, pa so bili drugačnega mnenja. Konferenco so odpovedali in razumljivo tudi družabni večer. Članom Svobode, ki so imeli v mislih predvsem družabni večer, pa bi radi povedali, da se društvo trenutno ukvarja s problemi, ki jih ni mogoče obravnavati, še manj pa rešiti za gostilniško mizo. Zato menijo, da način, ki so si ga izbrali, ni umesten, predvsem pa obžalujejo, ker so opazili med njimi tudi takšne člane Svobode, ki bi s svojimi koristnimi predlogi lahko marsikaj prispevali

k požitvi kulturno-prosvetne dejavnosti.

Namesto delovne konference pa so se v ožjem krogu pogovorili o problemih, ki zadevajo kulturno-prosvetno dejavnost zlasti še sedaj, ko društvo nima več godbe in pevskega zbora. Tudi delegacija bratskega društva iz Trbovelj je menila, da je sklep o odpovedi konference umesten, razen tega pa so povabili igralsko družino Svobode Javornik, da na njihovem odru uprizori Finžgarjevo ljudsko igrano Razvalina življenja, pevski zbor Jesenice pa naj bi se pod vodstvom prof. Milka Škoberneta sredi aprila predstavil v Trbovljah. Tovariši iz Trbovelj so povedali, da jim je veliko do tega, da ostanejo stiki med obema Svobodama in pevskim zborom Jesenice tako pristni in pogosti kot doslej. UO Svobode naj bi na prihodnji seji obširneje razpravljali o praznovanju 25-letnice osvoboditve, 100-letnice Leninevega rojstva in sprejel stališča, ki bi jih posredoval UO delavskega doma glede prirejanja kulturnih in drugih prireditev v novi dvorani.

Član UO DPD Svoboda Javornik

Koroška Bela je obnovila stari pustni običaj »vlečenje ploha«.
— Najstarejši fant ima besedo ...

nalogah, pogledjmo, kako in v kakšni meri naj starši pomagajo otrokom pri opravljanju domačih nalog.

Vsak otrok pri pisanju domačih nalog naleti na določene težave in probleme. Zato se zateka po pomoč k staršem. Ni pa treba posebej utemeljevati, da je za otroka povsem nekoristno, če ne celo škodljivo, da bi starši sami reševali in sestavljali naloge namesto otroka. Če otrok ne razume smisla kake uporabne naloge, moramo skupaj z njim razčleniti besedilo naloge, pretehtati podatke in razmisliti, kako bi nalogo rešili. Vrednost in pomen staršev je v tem, da navajamo otroka na pozorno razčlenjevanje nalog, da razvijamo pri njem logično sklepanje in sposobnost prožnega povezovanja podatkov. Otro-

ku moramo torej pomagati, da bo znal naloge sam reševati. Navaditi se mora, da se spoprime s težavami in problemi in da se opre predvsem na lastne sile. Za okrepitev otrokove volje je tudi smotno, da ga navajamo, da se loti najprej najtežjih nalog. Tako razvijamo v njem aktiven in borben odnos do težav in ovir, da ne bo ne zdaj ne v življenju pred njimi strahopetno bežal ali jih odlagal v nedogled.

Pri učencih, ki se težje učijo, pride tudi do težjih zastojev pri posameznih predmetih, ko ne morejo več slediti šolski razlagi, pri nalogah pa skoro povsem odpovedo. Takim učencem je potrebna posebna pomoč, še najbolj v obliki dopolnilne pouka v šoli.

-ar-až

Pionir — planinec

Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije je v preteklem mesecu sklicala sestanek za vse člane, odgovorne za vzgojo mladine v PDS. Člani smo se sestali v planinski koči postaje GRS iz Kranja na Krvavcu. Teme tega sestanka so bile zelo zanimive in pestre: Planinska šola na vasi, Kako začnemo organizirati planinsko šolo v mestu (z analizo planinske šole v Kranju) ter izkušnje predavatelja planinske šole.

Iz razprave o prvi temi je bilo razvidno, kako je mladina prepuščena sama sebi, brez mladinskih vodnikov in alpinistov — učiteljev. Trenutno je v Sloveniji okrog 35 planinskih šol ali krožkov, le manjše število jih je prav na Gorenjskem. Pokazalo se je, da je vsak začetek težak. Predavanja v zimskem času so slabo obiskana, ravno tako tudi v letnem času izleti. Z dobro organizacijo in spretno izbranim programom bi se dalo pridobiti veliko novih članov, ki radi zahajajo v gore.

Organiziranje planinske šole v Kranju je opisala predstavnica mladinskega odseka PD Kranj. Za začetek svojega dela so urejevali in markirali lažje planinske poti. Planinska društva in mladinske odseke so začeli organizirati tudi v kolektivih. Tu so našli na velik odziv in zainteresiranost mladih. Izlete, katere so organizirali, so vedno vodili člani alpinističnega odseka in GRS. Na ta način so dobili mladi člani veselje za hojo v gore, saj so jih vodili izkušeni planinci, kateri so jih učili, kaj je potrebno vedeti planincu za varnost v gorah.

Prof. Vogelink je opisal svoje izkušnje pri organizaciji planinske šole in njihove teme. Ta šola naj zajame zgodovino našega planinstva, naš gorski svet, njegovo floro in favno, nevarnosti, vremenslovje, orientacijo, opremo, prehrano in prvo pomoč v gorah. Mladi planinec, ki bo uspešno opravil to šolo, je kandidat za mladinskega vodnika. Le-teh pa imamo zelo malo v Sloveniji, se pravi posebno malo pa jih je prav v osrčju naših gora.

Poseben poudarek pa je bil dan uvedbi znaka PIONIR — PLANINEC, katerega uvaša mladinska komisija pri PZS z namenom:

— da zagotovi najmlajšim članom planinske organizacije normalen in vsestranski razvoj delovanja in vzporedno s tem krepi njihove telesne, delovne in obrambne sposobnosti;

— da jih usmerja k zdravemu razvedrilu v naravi, z globoko zasidranimi navadami in potrebami po stalnem zdravem in aktivnem življenju v gorah;

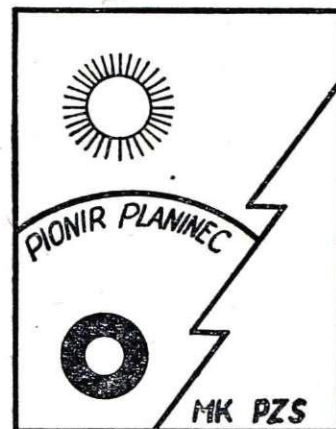
— da jih seznanja z osnovnimi planinske dejavnosti samega zahajanja v gore;

— da razvija v njih zdrave in humane medsebojne odno-

se in s tem omogoča razvoj osebnosti kot celote;

— krepi njihove vrline: tovarištvo, poštenost, plemenitost, delavoljnost, vztrajnost in vedoželjnost.

Pionir začne sodelovati pri tem znaku, ko prejme dnev-

nik. Najnižja starost je 7 let. Sodelovanje traja do zaključka obveznega šolanja.

Znak PIONIR — PLANINEC ima tri stopnje:

Za bronasti znak mora pionir sodelovati na najmanj šestih skupinskih izletih. Najmanj trije različni izleti morajo biti v višino nad 1000 m. Vsak izlet mora pionir v dnevniku opisati.

Za srebrni znak mora pionir opraviti skupno 12 izletov, najmanj trije morajo biti dvodnevni ali večdnevni (štejejo tudi taborjenje v gorah), najmanj šest pa jih mora biti čez 1.000 m (različni vrhovi). Pionir mora opraviti osnovno planinsko šolo ali tečaj prve pomoči.

Za zlati znak mora pionir med skupno 20 izletih (z dvodnevni in večdnevni) imeti najmanj šest različnih nad 1.500 m višine; končati mora osnovno planinsko šolo, delovati v kolektivu kot planinec — organizator (zaupnik krožka ali skupine na šoli, urejevalec planinske omarice, pomočnik pri organizaciji izletov itd.).

Udeležbo na izletih potrjujejo: dnevnik, žigi koč, vrhov, transverzali, ki jih potrdi vodja izleta s podpisom.

Pred Planinskim društvom Jesenice stojijo velike in težke naloge. Potrebno bo mnogo naporov in sodelovanja z vsemi šolami, njihovimi vodstvi ter posebej z učenci in njihovimi starši. Rabili bomo tudi razumevanja vseh organov v občini Jesenice ter njihovo moralno in finančno pomoč, če bomo hoteli izpeljati zastavljene naloge.

Silvo Valentar

Tudi šolarji za halo

Prispevki posameznikov se še vedno stekajo na žiro račun za gradnjo hale na Jesenicah. Oglašajo pa se tudi vedno več gospodarskih organizacij, ki bodo pomagale pri postavitvi tega objekta.

Le malokdo v naši okolici je brezbrizen do te akcije, kar kaže tudi to, da so celo učenci osnovne šole Prežihov Voranc zbrali precejšnjo vsoto denarja.

V preteklem tednu so svojo pomoč prispevali:

Po 10 din: Rifek Kardašević, inž. Božo Bartelj, Vinko Praprotnik, Anton Nadižar, Joža Ušeničnik, Joža Plemelj, Franc Justin, Stanko Javh, Henrik Torkar, Salih Zahirovič, Stanko Smolej, Ibrahim Behlić, Jakob Soldan, Nikola Radonić, Ivan Zvan, Župančič, Joža Vidic, Joža Berčič, Ivan Medved, Anica Obid, Marta Kraševc, Marijan Volk, Milan Repinc, Dušan Kržišnik, Milan Eškupič, Blagoje Mitkovski, Janko Skumavc, Leopold Zoran, Ivan Koder, Danijel Črv, Luka Ećimović, Avgust Gabor, Veselin Brlja, Ivan Mertelj, Marijan Sodja, Vlado Knafelj, Nada Krizman, Mehmed Topić, Jože Bambič, Anka Martinjak, Milan Rajlič, Franc Bajt, Branko Šuvak, Ivan Špoljar, Branko Rasman, Branko Šinkovec, Oskar inž. Kürner, Anton Novak, Barbara Ručigaj, Martin Pirš, Lado Zaveljcina, Sonja Lavtar, inž. Anton Razingar, inž. Aleks Jezeršek, Vera Dolenc, inž. Janez Mesec, inž. Aleks Pavliček;

po 20 din: Boga Vengar, Branko Banko, Albin Kapus, Ludvik Pavlovič;

po 30 din: Janez Jenko, Judita Novak;

po 50 din: Milena Tepina, Ferdo Dejak, Stanko Krek, Franc Črv, Jernej Markež, inž. Joža Arh;

po 100 din: prim. dr. Tatjana Zalokar, društvo upokojencev Zirovnica, Avgust Jelen (vsi z Jesenic);

po 500 din: Naravno zdravilišče Triglav, Mojstrana;

po 600 din: Tovarna verig Lesce;

po 1.000 din: Dimnikarsko podjetje Jesenice;

po 1.092,90 din: Osnovna šola Prežihov Voranc — učenci;

po 1.680 din: Zavarovalnica Sava Jesenice.

Poleg tega je gozdno gospodarstvo Bled obljubilo 5.000 din pomoči, ravno toliko zasavski premogovniki Trbovlje, INDOS iz Ljubljane 1.000 din in vodovod Jesenice tudi 1.000 din.

Gradbeni odbor se za vse prispevke iskreno zahvaljuje in upa, da se bodo s svojo pomočjo oglašili tudi drugi. Številka žiro računa pri SDK Jesenice je: 5153-3-278 (Odbor za gradnjo hale na Jesenicah).

Nova pot plavalnega kluba Jesenice

Od letošnje sezone v plavalnem klubu Jesenice pričakujejo veliko, kajti letošnje leto naj bi bilo začetek vzpona plavalnega športa na Jesenicah. Letošnja usmeritev plavalnega kluba je na mno-

žičnosti in na razvijanju zanimanja pri najmlajših za plavalni šport pod geslom: »Naučimo se plavati!«

Z izvolitvijo novega upravnega odbora plavalnega kluba so praktično pričeli letošnji

sezono. Nov odbor, ki je letos številnejši, si je postavil za svojo nalogo čim uspešneje rešiti vprašanje množičnosti, kakovosti in finančnega položaja v klubu. Novemu odboru predseduje inž. Štefan Nemec, poleg njega so članovi v upravni odbor izvoljeni še: inž. Janko Perne, inž. Jakob Medja, poleg dosedanjih članov, tako da bodo stari in novi člani UO s skupnimi močmi letošnji program izpeljali do konca. Program, od katerega je odvisen napredek in izboljšanje razmer v plavalnem športu, bo grajen na izkušnjah prejšnjih let.

Iz poročil o delu v preteklih sezonah je razvidno, da se je v plavalnem športu doseglo nekaj dobrih rezultatov in nekaj rezultatov, ki sodijo v sam vrh slovenskega plavalnega športa. Kljub temu pa so pri delu pogrešali nekaj, kar je bistveno pogoj za razvoj in napredek: množičnost in bolj načrtno delo z mladimi plavalci. Naj omenim samo nekaj vzrokov zato:

- pomanjkanje trenerskega kadra,
- izredno nezadovoljivo finančno stanje kluba,
- neugodne vremenske razmere,
- neprimerno vodstvo kluba in
- ne nazadnje tudi mačehovski odnos športnega društva in zavoda za vzdrževanje športnih objektov do našega kluba.

Za letošnjo sezono po analizah sedanjega dela in po številnih posvetovanjih pripravljajo neke vrste prelomnico. Program PK vsebuje:

- vključiti v plavalni klub čimveč učencev iz osnovnih šol v občini, ne glede na to, ali znajo plavati ali ne, in sicer od prvega do šestega razreda oz. do 12. leta starosti;
- izvršiti popolno kategorizacijo otrok po znanju plavanja in po starosti v tri grupe: 1. grupa: neplavalci vseh starosti, 2. grupa: učenci, ki znajo le nekoliko plavati, 3. grupa: vsi, ki obvladajo osnovno tehniko plavanja in stari člani plavalnega kluba Jesenice.

Za uresničitev teh nalog bo potrebno:

- na šolah s pomočjo profesorjev telesne vzgoje vzbuditi zanimanje oziroma izvršiti uspešno propagando plavalnega športa;
- razširiti trenerski kader;
- kopališče usposobiti najkasneje do začetka maja. Pri tem je potrebna tesna povezava z zavodom, kajti tudi predsezona in posezona sta važni za uspeh;
- ureditev finančnega položaja.

Iz navedenega programa je razvidno, da je pripravljenosti in dobre volje dovolj in s sodelovanjem vseh zainteresiranih bo tudi zagotovljen uspeh pri izvrševanju osnovne naloge:

»NAUČIMO SE PLAVATI!«
B. N.

Kerštajn zmagal

Smučarski klub KUM Debovec nad Trbovljami je priredil tradicionalno meddržtevno tekmovanje v smučarskih tekih. Ker naši tekači niso odšli na to tekmovanje v polni sestavi, so prehodni pokal tako osvojili domači tekači. Organizatorji so bili z udeležbo zadovoljni, saj sta nastopila kar dva državna prvaka in to Jeseničana Kerštajn in Tajnikar. Oba sta v svojih disciplinah, to je pri članih na 10 km in mladincih 6 km osvojila prvo mesto.

FRANCI TAJNIKAR

Na kegljišču dva rekorda

V soboto in nedeljo se je na Jesenicah nadaljevalo ekipno moško tekmovanje za naslov prvaka SRS v kegljanju na asfaltu. Pomerili sta se ekipi Jesenic in Branika iz Maribora. Že v soboto so poskrbeli kegljači za dvojno presenečenje. Ekipa Jesenic je postavila nov rekord kegljišča in najboljši rezultat v letošnjem tekmovanju s 7.206 podrtimi keglji. Tekmovalec Branika, državni reprezentant Steržaj pa je popravil svoj dosedanja rekord kegljišča z 961 na 967 podrtih kegljev. V obeh dneh je ekipa Jesenic podrla 14.154 kegljev, Mariborčani pa 14.073. Med posamezniki pri Jeseničanih so bili najboljši: Slibar 920, Šavnik 911, Oblak 916, Crv 902 itd.

ALOJZ KERŠTAJN

V Martuljku so tekmovali sodelavci iz SEP

Sindikalni odbor SEP je organiziral smučarske tekme na lepem, ne preveč zahtevnem martuljskem smučišču. Čas pred tekmovanjem so tekmovalci izkoristili za ogrevanje in spoznavanje terena, nekateri pa celo za »priučitev« tega koristnega rekreativnega športa. Na progi, ki jo je postavil naš nekdanji as smučanja Ciril Praček, se je v izrednem tekmovalnem zagonu pomerilo precejšnje število tekmovalcev in dve tekmovalki.

Prvo mesto je dosegel že rutinirani nedeljski smučar Anton Dremelj in zato prejel lepo diplomu. Nagrado pa je

prejel Jože Neuman, ki si je moral zelo prizadevati, da je dosegel poprečni čas. Med tekmovalkami je bila uspešnejša Prečeva, za kar je dobila primerno priznanje, druga, ki bi lahko prednjačila, pa je bila žal diskvalificirana. Tekmovanju je sledilo prosto smučanje.

Podelitev diplom in nagrad je bilo v gostišču »Jožica« ob dobri domači zakuski in ob prijetnem družabnem večeru.

Vsi udeleženci so bili zelo navdušeni nad srečanjem ter si zaželeli pogostejših tekmovanj in družabnih srečanj.

BeRa

Tudi letos skoki v Planici

Po tragični smrti enega najboljših smučarskih skakalcev Janeza Polde je skupščina občine Jesenice sklenila, da bo v njegov spomin prirejala na eni izmed skakalnic v Planici vsako leto tekmovanje, razen takrat, ko bo tekmovanje na veliki skakalnici. Tako se je leta 1965 začelo tekmovanje za memorial Janeza Polde.

Letošnje tekmovanje bo na 90-metrski skakalnici v Planici 22. marca. Ta objekt je inž. Lado Gorišek preuredil tako, da dopušča skoke okoli 100 m. Po zadnjih ve-

steh se bo tekmovanje za IV. Poldov memorial pričelo 22. 3. ob 10.30. uri.

Udeležba bo letos zelo močna. Prišli bodo najboljši tekmovalci CSSR, SZ, Avstrije, NDR, ZRN, Italije, Francije, Švice, Madžarske, Poljske, Romunije in Jugoslavije.

Organizacijski komitej Planica se bo potrudil, da bo prireditve popolnoma uspele. Za motorizirane gledalce so že pričeli v Planici pripravljati velike parkirne prostore ob skakalnici, posebno ob izteku velikanke.

— ne

Že tretjič osvojili Šarplaninski taborniški pokal

V času od 5. do 8. marca je bilo v Makedoniji na Popovi Šapki zvezno taborniško tekmovanje v sankanju z ovirami in veleslalomu za mlajše tabornice in tabornike do 14 let starosti. Starejše tabornice in taborniki pa so se pomerili v smuku s streljanjem z malokalibrsko puško in veleslalomu.

Slovensko ekipo so zastopali člani odreda Jeklarjev z Jesenic — 11 udeležencev, odred pod Stolom iz Žirovnice 2, odred Sotočja Save iz Radovljice 2, odred Bičkove skale iz Ljubljane 3 udeleženci.

REZULTATI:

MLAJŠE TABORNICE — SANKANJE Z OVIRAMI: 1. Alenka Cankar 18,9, 2. Metka Grilc 20,2, 3. Bogdana Aleš 20,9 (vse Jesenice). **EKIPNO:** 1. Slovenija.

MLAJŠI TABORNIKI — SANKANJE Z OVIRAMI: 1. Srečko Štern (Žirovnica) 17,5, 6. Janez Kovač 19,6 in 17. Miloš Ferk 25,8 (oba Jesenice). **EKIPNO:** 3. Slovenija.

MLAJŠE TABORNICE — VELESLOM: 1. Metka Grilc 36,9, 2. Bogdana Aleš 38,5, 5. Alenka Cankar 38,6 (vse Jesenice). **EKIPNO:** 1. Slovenija.

MLAJŠI TABORNIKI — VELESLOM: 1. Janez Kovač 34,6, 2. Srečko Štern 37,0 (oba Žirovnica), 8. Miloš Ferk, Jes., 45,3. **EKIPNO:** 1. Slovenija.

TABORNICE — SMUK S STRELJANJEM Z MALOKALIBRSKO PUŠKO: 2. Andrejka Prevc 2:03,0, 3. Cveta Černe 2:04,8 (obe Jes.), 4. Marjana Kolman (Radovlj.) 2:05,4, 5. Violeta Grilc (Jes.), 2:14,0, 6. Janja Pristavc (Radovlj.) 2:14,9, 7. Metka Grilc (Jes.) 2:17,1. **EKIPNO:** 1. in 2. Slovenija.

TABORNIKI — SMUK S STRELJANJEM Z MALOKALIBRSKO PUŠKO: 2. Tine Krivic 1:15,4, 3. Blaž Krivic 1:19,7 (oba Ljubljana), 4. Štefan Stojan, Jes., 1:24,2, 8. Dušan Benko, Ljublj., 1:31,6, 10. Alojz Čop 1:33,7, 24. Bogo Por 2:44,6 (oba Jes.). **EKIPNO:** 1. in 3. Slovenija.

TABORNICE — VELESLOM: 1. Metka Grilc, Jes., 39,5, 2. Janja Pristavc, Rad., 41,3, 3. Cveta Černe 42,6, 4. Andrejka Prevc, 6. Violeta Grilc (vse Jesenice), 7. Marjana Kolman (Rad.). **EKIPNO:** 1. in 2. Slovenija.

TABORNIKI — VELESLOM: 1. Alojz Čop 38,9, 2. Bogo Por 39,2 (oba Jes.), 3. Dušan Benko, Ljublj., 39,2, 4. Štefan Sodja, Jes., 40,1, 5. Tine Krivic, 8. Blaž Krivic (oba Ljublj.). **EKIPNO:** 1 in 2. Slovenija.

Na tem tekmovanju so taborniki in tabornice Slovenije osvojili v trajno last prehodni pokal Zveze tabornikov Jugoslavije.

Božo

Koper : Jesenice 4 : 2 (2 : 2)

V prijateljski nogometni tekmi sta se v nedeljo 8. 3. srečali ekipi Kopra in Jesenic. Pri oblačnem vremenu in odličnem igrišču sta moštvi prikazali dopadljivo igro in naši so precej utrudili vodilno moštvo ZCNL.

Ves čas tekme so bili jeseniški nogometaši enakovredni pa tudi boljši nasprotnik. Jeseničani so od tekme z Novo Gorico precej napredovali v formi, edino pri streljih na gole so precej netočni. Kar pa je razumljiva posledica nemogočih pogojev za trening, ki so zaradi visokega snega na eni strani zelo dobri za telesno vzdržljivost, po drugi pa se tehnika na tako debelem snegu ne more trenirati.

V začetku so Koprčani navali z vsemi močmi in že v peti minuti vodili z 1:0. Naši pa so potem zaigrali pametneje in so uspeli dvakrat

izenačiti. Koprčani so vse svoje napade pričenjali s hitrimi prodori, pri katerih so bili njihovi hitri napadalci v prednosti pred Jeseničani. Naši pa so s požrtvovalno igro presenetili koprsko občinstvo in tako povsem zaslužen končali polčas z 2:2. V drugem delu igri so Koprčani dosegli še dva gola, naši pa so veliko zrelih prilik zamudili in tako so Koprčani zmagali. Z igro Jeseničanov smo lahko zadovoljni in kaže, da bodo dobro pripravljeni pričakali prvenstvo v GNL, kjer se bodo potegovali za prvo mesto in vstop v ZCNL.

Jeseničani so nastopili v postavi: Kunšič (Lajmš), Ljušič, Lukančič (Poljanšek), Kralj, Kupljenik, Barač, Šubic, Smagin, Jakšič, Komelj, Noč.

Gole sta dosegla Smagin v 20 in Komelj v 35. minuti.

J. K.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

14. in 15. marca amer. barvni film KAKO SE REŠUJE ZAKON, v glavni vlogi Dean Martin, ob 17. in 19. uri.

16. marca amer. barvni film CAT BALLOU, v glavni vlogi Jean Fonda, ob 17. in 19. uri.

17. in 18. marca franc. barvni film NEŽNA LETA, v glavni vlogi Ulla Jacobsson, ob 17. in 19. uri.

19. marca amer. barvni film EL DORADO, v glavni vlogi John Wayne, ob 17. in 19. uri.

20. marca amer. barvni film MAROKO SEDEM, ob 17. in 19. uri.

21. marca amer. barvni film THOMAS MOORE — ČLOVEK ZA VSE ČASE, v režiji Freda Zinnemanna, v glavni vlogi Paul Scofield, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

14. in 15. marca franc. barvni film NEŽNA LETA, ob 18. in 20. uri.

16. in 17. marca italij. barvni film KAKO SE REŠUJE ZAKON, ob 18. in 20. uri.

18. marca amer. barvni film EL DORADO, ob 18. in 20. uri.

19. in 20. marca nem. film SEDMA ŽRTEV, ob 18. in 20. uri.

21. marca amer. film KRVAVI MESEC, ob 18. in 20. uri.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

KATARINE PIKON

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, posebno Golobovim in Demšarjevim, ki so nam vseh osem let stali ob strani in nam pomagali.

Zahvala gre tudi sostanovalcem za denarno pomoč in vsem za darovane vence in cvetje, za izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni dr. Sajevidu za dolgoletno zdravljenje.

Zalujoči: sin Mirko z ženo in sin Janez z družino.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi naše drage žene in matere

LENKE KODER

se zahvaljujemo predvsem dr. Rjazancevu za hitro pomoč in požrtvovalnost doma ter dr. Pogačniku za prizadevanost, kakor tudi ostalemu osebju jeseniške bolnišnice. Zahvala tudi vsem sostanovalcem, ki so nam v teh najtežjih trenutkih pomagali.

Vsem se zahvaljujemo za cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti, kolektivu valjarne žice Bela pa tudi za denarno pomoč.

Zalujoči: mož, hčerka Zlata in sin Bojan.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

14. marca franc. barvni film BENJAMIN, ob 19. uri

15. marca jug. barvni film BITKA NA NERETVI, ob 16. in 19. uri

18. marca nem. film SEDMA ŽRTEV, ob 19. uri

21. marca franc. barvni film NEŽNA LETA, ob 19. uri

Kino DOVJE

14. marca amer. film NAJBOLJ NEUMNI DNEVI STANLIA IN OLIA

15. marca franc. barvni film BENJAMIN

19. marca italij. barvni film KAKO SE REŠUJE ZAKON

21. marca nem. film SEDMA ŽRTEV

Kino KRANJSKA GORA

14. marca zap. nem. barvni film PEKEL V MONITORIU

15. marca nem. film SEDMA ŽRTEV

19. marca franc. barvni film NEŽNA LETA

21. marca italij. barvni film KAKO SE REŠUJE ZAKON

Gledališče

NEDELJA, 15. 3., ob 19.30: A. Benedetti: 30 SEKUND LJUBEZNI — Zadnja večerna predstava.

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame, stare mame in sestre TEREZIJE NOVAK roj. Pretnar

se iskreno zahvaljujemo zdravniškemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice v času zdravljenja, dr. Dražiču in dr. Sajevidu za obiske na domu, posebno v zadnjih dneh njenega življenja.

Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in šopke, sodelavcem poklicne gasilske in reševalne čete za venec, sodelavkam in sodelavcem elektrooddelka za denarno pomoč in sosedom za denarno pomoč namesto venca. Najlepša hvala vsem, ki so se poslovili od nje in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo tudi tistim lastnikom osebnih avtomobilov, ki so dali svoja vozila na razpolago za prevoz svojcev. Prav lepa hvala vsem, ki so na kakršen koli način pomagali, nas tolažili in nam stali ob strani ob boleči izgubi.

Zalujoči: sinovi Metod, Janez in Tomi z družinami, hčerki Anka in Majda z družinama, sestra Ivanka, brat Alojz ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Francu Resmanu iz strojnih delavnic Jesenice in njegovi ženi se iskreno zahvaljujem za darilo Vilmi Železnik.

Prestorjeva

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta in brata

JOŽA SMOLEJA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom dr. Čehu in dr. Rjazancevu ter upravniku in osebju doma dr. Berglja za njihov trud, da bi ga ohranili pri življenju. Našo zahvalo smo dolžni Janku Noču za vso pomoč med boleznijo in v dneh težke izgube, prav tako tudi Francu Begušu, Maksu Dolinarju, Antonu Maleju in Antonu Bidovcu.

Iskreno se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja, sosedom za pomoč, njegovim sodelavcem iz valjarne 1300 za denarno pomoč in spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se govornikom Lojzetu Tišovu, Francu Trevnu in Jožetu Lavrinu za poslovljene besede ob odprtem grobu, vsem organizacijam terena Javornik in pevskega zboru upokojencev za žalostinke ter vzniku osebnega avtomobila. Hvala vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči: žena Ana, sin Pavel, sestra Ivanka in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani smrti dragega moža, očeta, starega očeta in tasta

PAVLETA DERMOTA

se zahvaljujemo za nesebično pomoč in lajšanje bolečin prim. dr. Brandstetterju, dr. Vidaliču, dr. Korsiču, dr. Andolšku, dr. Pogačniku, dr. Dražiču in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice.

Zahvaljujemo se vsem darovalcem vencev in cvetja, posebej še kolektivu Vodovoda Jesenice, špediciji in montažnega oddelka Železarne in sosedom Dobravske ulice.

Zahvalo smo dolžni tudi sosedom Greljevim, Domanikovim, Kalanovim, Smolejevim in Murovim za vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih, in voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Najlepše se zahvaljujemo pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev ter pevskega zboru upokojencev z Javornika za žalostinke.

Zahvaljujemo se vsem znancem, ki so se od njega poslovili in ga pospremili na zadnji poti.

Se enkrat vsem skupaj najlepša hvala.

Zalujoči: žena Marija, hčerki Marinka z možem Marjanom in sinom Robijem ter Slavica in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrooddelka se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti moje drage mame.

Majda Žuber elektrooddelok

MEDNARODNO TEKMOVANJE

V nedeljo 15. 3. bo pri Savskih jamah v Planini pod Golico mednarodno sankasno tekmovanje v počastitev 15-letnice ustanovitve sankaskega kluba ŠD Jesenice. Vodstvo kluba pričakuje številno in kakovostno udeležbo tekmovalcev domačih klubov, kakor tudi iz inozemstva, predvsem Avstrije.

Prireditelju so novozapadle snežne padavine povzročile precejšnje težave. Toda kot vedno je zaupati šefu proge Dragu Doklu, da bo s člani kluba uredil progo tako, kot je potrebno za tako kakovostno prireditev. Vodstvo tekmovanja je zaupano podpredsedniku kluba Mihlu Dečmanu.

Na programu je tekmovanje enosedov za članice, mladinke, starejše člane, člane in mladince ter dvosedov za članske dvojice.

Pričetek tekmovanja bo ob osmi uri, razglasitev rezultatov pa ob 15. uri v hotelu Dom pod Golico.

PROGRAM:

SOBOTA, 14. 3., od 9. do 12. ure: trening z merjenjem časa;

NEDELJA, 15. 3., od 8. do 9. ure: prvi tek enosedov; od 9.30 do 10.30: drugi tek enosedov; od 11. do 11.15: prvi tek dvosedov; od 11.45 do 12.: drugi tek dvosedov; ob 15. uri: razglasitev rezultatov in podelitev priznanj.

Vodstvo kluba vabi vse nekdanje aktivne tekmovalce, kakor tudi ljubitelje sankaskega športa, da z ogledom tekmovanja in s svojo prisotnostjo ob razglasitvi rezultatov prispevajo k slovesnejšemu vzdušju te prireditve.

J. J.

NOČNI VELESALOM V MOJSTRANI

Planinsko društvo Dovje-Mojstrana priredi v četrtek, dne 19. 3. 1970, ob 19. uri ekipno tekmovanje v nočnem veleslalomu za prehodni pokal za člane Planinskih društev občine Jesenice.

Ekipo sestavljajo:

mladinec, članica, mlajši član do 40 let starosti, član nad 40 let starosti.

Pravico nastopa imajo samo člani planinskih društev.

Prijave sprejema matično društvo do srede 18. marca 1970.

K čim večji udeležbi vabijo planinci iz Mojstrane.

SMUČIŠČA V MOJSTRANI VABIJO

Debela snežna odeja omogoča izvrstno smučanje na smučiščih v Mojstrani. Žičnica redno obratuje, smučišče je teptano, urejeno pa je tudi parkirišče. Šolska mladina ima na žičnici 50 % popust, v večernih urah, ko je smučanje pri umetni razsvetljavi, pa so vsi deležni na žičnici 50 % popusta.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi ljubega moža in dragega očeta

ALOJZA ŽELEZNIKA

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so v dneh težke izgube pomagali in še posebej sodelavcem strojnih delavnic — vzdrževanje Javornik in sodelavkam GPZ za denarno pomoč in darovane vence, sindikatu ter učencem prvega in petega razreda osnovne šole Koroška Bela, sosedom ter vsem, ki so nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami. Zahvaljujemo se darovalcem denarne pomoči iz blokov, godbi za žalostinke ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Francika, otroka Lojzek in Vilma, bratje Franc, Vinko, Marjan, Tone, Jaka, Milan, sestra Vera, mož Tone in sin Zvonko, starša Marija in Anton More, družini Jensterle in Sodja z Blejske Dobrave, družine Hebrle, Perat, Brišar in Prestor ter Joža in Helena Stare

ZAHVALA

Ob bridki in prezgodnji smrti naše skrbne žene in mame

ANICE LAVRIC

se iskreno in najlepše zahvaljujemo vsem, ki so nam v tako težkem trenutku priskočili na pomoč.

Posebno se zahvaljujemo družinam: Carovi, Trampuževi, Pibrovi, Rovanova, Kemperlovi, Velikonjevi in vsem vaščanom Lipc.

Prisrčna zahvala tudi obratu elektrooddelka, oddelku strojnega vzdrževanja Bela ter sindikalnemu odboru Železarne. Zahvaljujemo se vsem darovalcem cvetja ter za tako veliko pomoč prav vsem, ki so nam v tem težkem trenutku stali ob strani in sočustvovali z nami ter vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Ivan, hčerke Mojca, Ivica in Anica ter ostalo sorodstvo.

»Jeseniški dan« v Železnikih

Tako so rekli vodje tržiške ekipe po končanem tekmovalju pionirjev in cicibanov v vleslalomu preteklo nedeljo v Železnikih in v Česnjici. Za SD Jesenice je na tem tekmovalju nastopilo naslednje število tekmovalcev: cicibanov 3, cicibank 1, mlajših pionirjev 15, mlajših pionirk 6, starejših pionirjev 17 in starejših pionirk 3. Poleg teh je bilo s strani SD Jesenice prijavljenih še 20 tekmovalcev in škoda je, da so ostali doma zlasti cicibani in cicibanke, katerih je že tako najmanj vključenih v društvo.

Najmanj so se izkazali naši cicibani. Dva sta padla (Mitja Petrič in Dejan Majkič), Marko Markelj pa je vozil preveč zadržano.

Edina cicibanka Renata Caf je dosegla prvo mesto in je bila s časom 42,0 sek. boljša od drugoplasirane za 5,3 sekunde in bi bila v kategoriji mlajših pionirk, ki so tekmovali na isti progi, tretja.

Naše mlajše pionirke so se dobro uvrstile: Jožica Košir druga (40,2 sek), Mojca Pesjak deveta (46,6 sek), Marjanca Čop deseta, Polonca Čop enajsta.

Svoj veliki dan so imeli mlajši pionirji, ki so tekmovali na isti progi kot starejši pionirji in pionirke.

Rezultati: 1. Žiga Saksida 1,02,6; 2. Marko Razinger

1,04,8; 3. Boštjan Gasar 1,05,5; 4. Primož Veskovič 1,05,8; 7. Rok Štravs, 08,6. Ostali naši pionirji so dosegli naslednje čase: Zvonko Kelbl 1,13,9; Borut Lužovec 1,16,6; Robi Bizjak 1,22,0; Bojan Vovk 1,23,4; Gaber Gmainar 1,27,6; Marko Pogačnik 1,35,4; Bogdan Razinger 1,36,8; Jože Novak 1,36,4 in Rado Čučnik 1,51,6. Sašo Oblak je izpustil vrtica in bil zato diskvalificiran.

Od starejših pionirk so nastopile samo tri naše zastopnice. Slavica Kerec je bila zopet druga s časom 1,02,6; Dubravka Tavčar pa deveta (1,37,5).

Pri starejših pionirjih je bil Matjaž Šoberl prvi z najboljšim časom dneva (0,54,1) in je premagal Petra Perka iz Tržiča za 0,4 sek. Ostali naši so vozili takole: Aleš Robič 1,02,6; Matjaž Arnez 1,03,1; Domjan Bor 1,04,4; Jože Smolej 1,07,1; Zvonko Sefman 1,09,9; Jani Bohinc 1,13,1; Sašo Pernuš 1,16,5; Miro Rovar 1,30,9; Janez Anderle 1,39,9; Marko Košir 1,42,9; Emil Tavčar 1,49,5; Slavko Smodiš 1,54,2; Matjaž Stare 2,00,5 in Branko Šuvak 2,06,4. Zanimivo je, da so v absolutni primerjavi naši mlajši pionirji boljši od starejših. Na tekmovalju v Železnikih so namreč prvi premagali starejše v povprečju za 5 sekund (tek-

movali so na isti progi in niso imeli bistveno različnih pogojev).

Tekmovanje najmlajših v skokih

V nedeljo je bil v organizaciji TVD Partizan Zirovnica in ŠSD Zirovnica izveden drugi del tekmovalja šolskih športnih društev za prehodni pokal narodnega heroja Joža Gregorčiča. Najmlajši so nastopili v skokih, to nedeljo pa bodo tekmovali še v vleslalomu.

Rezultati:

Cicibani:

1. Franc Ribnikar — 125,5 (13, 13), 2. Bogdan Jemc — 125,0 (13, 13,5), 3. Branko Lužnik (vsi ŠSD Zirovnica) — nastopili 3 tekmovalci).

Ml. pionirji:

1. Branko Prešeren — 158 (16, 15,5), 2. Franci Langus — 151 (15,5, 15,5), 3. Zoran Prešeren — 143 (16,5, 14,5). (Vsi ŠSD Zirovnica — nastopilo 12 skakalcev.)

Pionirji:

1. Boris Cuznar — 197,5 (19, 19), 2. Zvone Legat — 194 (19,5, 18,5), 3. Ivo Zupan — 186,5 (18, 17,5) — Vsi ŠSD Zirovnica — nastopilo 9 tekmovalcev.

St. pionirji:

1. Darko Pogačar — 176,5 (17,5, 18), 2. Mitja Kramar — 158 (16,5, 16,5) — oba ŠSD Zirovnica.

Na tekmovalju je skupno nastopilo 26 tekmovalcev, od tega je bil eden iz Kránjske gore, trije s Koroške Bele, vsi ostali pa iz Zirovnice. Med njimi je nastopila tudi Mojca Legat, ki se ni najslabše odrezala.

Po dveh delih tekmovalja — tekih in skokih, je največ točk zbralo ŠSD Zirovnica in kaže, da bo letos že v četrto zapored osvojilo prehodni pokal Joža Gregorčiča.

Da se ne bi ponovile zimske lavinske katastrofe

Kakor vsako zimo, tako prihajajo tudi letos žalostna poročila in klici SOS na pomoč iz osamljenih gorskih dolin Italije, Švice, Francije (Val d'Isere), Avstrije in drugih alpskih dežel, kjer snežni plazovi na svoji vseuničujoči poti z gora v doline uničujejo vse, kar jim je na poti. Sirene, gasilci, rogovi, plat zvona, alarmi na žalost prevečkrat turobno odmevajo sredi globokih zim po osamljenih dolinah pod gorami.

Snežni plazovi, suhi ali mokri, so strašno in neusmiljeno orožje zim. Pred njimi niso varni in so življenjsko ogroženi ne samo neizkušeni in slabo opremljeni ljubitelji bele opojnosti in obiskovalci zasneženih gora, temveč so enako nevarni tudi izkušenim gornikom in smučarjem. Zato moramo biti v zasneženih gorah vedno skrajno previdni; lotevajmo se le tur in vzponov, za katere smo primerno opremljeni in dozoreli. Pred

začetkom planinske poti, smučarske ture ali plezalno-alpinističnega vzpona moramo vedno pomisliti tudi na srečen konec.

V primeru kakršnekoli planinske ali lavinske nesreče, ki se kaj rada spremeni v katastrofo, nikoli ne smemo izgubiti glave in prisotnosti. Takoj, kljub mrazu, utrujenosti ali morebitnim novim nevarnostim ali plazovom moramo takoj prisebno in disciplinirano reševati pač kar se rešiti da. V gorah moramo biti vedno plemeniti in iskreni tovariši ter požrtvovalni in vztrajni reševalci. Treba je delati in reševati naglo, premišljeno in vztrajno do konca.

V naši in svetovni planinsko-smučarski in alpinistični zgodovini se na žalost le prevečkrat ponavljajo velike uničevalne lavinske katastrofe. Slavni afriški vojškovodja Hanibal se je moral že leta

Judo Ražman državni mladinski prvak, Bečirovič 2.

Mlajša mladince Miro Ražman in Eko Bečirovič z Jesenice sta bila na republiškem mladinskem prvenstvu v judu v svojih kategorijah druga in se tako uvrstila za državno prvenstvo, ki je bilo v začetku meseca v Sarajevu. Pred tem pa sta že oba opravila izpit za modri pas.

V Sarajevu sta se oba dobro borila. Ražman je v lahki kategoriji premagal vse nasprotnike z meti, Bečirovič pa je izgubil prvo in finalno borbo. Zanimivo je, da sta oba premagala slovenske prvake v svojih kategorijah. Nasploh pa so bili slovenski tekmovalci kot ekipa vidno boljši od Hrvatov in Srbov.

Pred durmi je evropsko mladinsko prvenstvo, ki bo 13. in 14. marca v Franciji in zvezni kapetan je vključil v priprave tudi Ražmana. Prav tako je prišel v širši izbor olimpijskih nad. Mlada tekmovalca ekipno tekmujeja

pri članih, zato sta si tudi že nabrala nekaj izkušenj. Upati pa je, da bosta prizadevna še vnaprej in se ne bosta zadovoljila le s prvimi uspehi.

Mirko Ražman in Eko Bečirovič

V Selcah uspešno

V nedeljo 8. t. m. je bilo v Selcah nad Škofjo Loko III. medklubska tekmovalje v sankanju na naravnih progah s tekmovalnimi sankami za prehodni pokal Turističnega društva Selce in z navadnimi sankami za prehodni pokal TVD Partizan Selce. Tekmovalje je bilo v obeh skupinah posamezno in ekipno. Tekmovalja v skupini s tekmovalnimi sankami se je udeležila tudi osemčlanska ekipa sankarskega kluba SD

Jesenice z obema novima republiškima prvakoma na čelu, in sicer Maksom Klinarjem pri članih in Brantom Štefelinom pri mladincih. Kljub obilici predhodno zapadlega snega je bila tekmovalna proga na cesti Zabrekve — Topolje v dolžini 1000 m s poprečnim padcem 10,5 % dobro pripravljena. Tekmovalci v skupini enosedov so morali progo prevoziti dvakrat, v skupini dvosedov pa enkrat.

REZULTATI S TEKMOVALNIMI SANKAMI:

POSAMEZNIKI:

Članice: 1. Tišler, 3:25,7; 2. Ovsenek, 3:28,3 (obe Tržič); 3. Filipaj, Jesenice — 4:16,7.

Mladinke: 1. Kotnik, Kranj — 3:57,5; 2. Perko, 3:58,4; 3. Kolenc, 4:13,5 (obe Tržič)

St. člani: 1. Česen, 3:30,4; 2. Teran, 3:33,8, 3. Ovsenek, 3:36,2 (vsi Tržič)

Člani: 1. Zupan J., Begunje — 3:19,4; 2. Štefelin M. 3:26,0; 3. Klinar M., 3:26,2 (oba Jesenice); 4. Zupan S., Begunje — 3:28,0

Mladinci: 1. Štefelin B., 3:24,5; 2. König, 3:32,6 (oba Jesenice); 3. Heberle, Begunje — 3:33,2

DVOSEDI: 1. Klinar M. — Divjak J., Jesenice — 1:46,9; 2. Česen — Teran, Tržič — 1:49,8; 3. Zupan J. — Zupan S., Begunje — 1:50,4

EKIPE: 1. Sak Begunje — 23:39,1; 2. SD Jesenice — 23:42,0; 3. TVD Tržič — 24:52,6

V skupini z navadnimi sankami so največ prvih mest pobrali tržiški tekmovalci.

J. J.

Spopad najboljših

Po povratku s svetovnega hokejskega prvenstva bomo vse najboljše hokejiste lahko zbrane gledali ta teden na Jesenicah. V tekmovalju na jugoslovanski pokal se bodo spopadla najbolje uvrščena moštva z letošnjega državnega prvenstva — Jesenice, Olimpija in Medveščak. Svojo udeležbo pa je odpovedal beograjski Partizan.

Tekme se bodo igrale v naslednjih dneh: petek: Jesenice : Medveščak, sobota: Medveščak : Olimpija, nedelja: Olimpija : Jesenice. Vse tekme se bodo pričele ob 19. uri.

V predprodaji, ki velja do petka do 15. ure, bodo vstopnice za posamezne tekme po 7,— din, karta za vse tekme skupaj pa 21,—din. Sicer pa bo veljala običajna vstopnina za kvalitetnejše tekme — 9 din. Vstopnina za šolarje bo 3,— din, vendar se vstopnice zanje lahko dvignejo le s priložitvijo spiska imen, da ne bi na dijaške karte vstopali tudi odrasli.

V nedeljo bodo pred tekmo Jesenice : Olimpija in med posameznimi tretjinami za razvedrilo poskrbeli domači člani drsalnega kluba, pa tudi gostje iz Ljubljane — med njimi Gazvodova in Švajger, ki sta nastopila tudi na svetovnem prvenstvu v umetnostnem drsanju.

Vsa srečanja bodo prav gotovo zanimiva in vsi tekmeči bodo želeli poravnati stare račune iz preteklega državnega prvenstva, ki jih ni malo. Zanimivo bo tudi srečanje Olimpija in Medveščak, saj